

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

ÉRDETÉSÉK:

3-hasasos papírt sor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.

Nyitási ára 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG

Aradi és csanádi egyenlő
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 202.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 23. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FILELÉS SZERKESZTŐSÉG
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 30.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Nick Carter Ujpesten.
- Az aradi bosnyák foglyok ügye az osztrák delegációban.
- Andrássy a szakszervezetekről.
- A balkáni események.
- Fordulat a szocialista-párt politikájában.
- A városi szállítások.
- Elogták a bankrablókat.
- Jóváhagyta a miniszter az aradi Indóház tervét.
- Megünnepeljük-e az aradi kuruc-ostromot?
- Vásárló típusok.
- A király és az aradi helyőrség új parancsnoka.
- A kerületi árverés a nagyváradi tábla előtt.
- Tarkaságok.
- Tárca: Az elcsapott ördögök. Írta: Peterdi Sándor.

Nick Carter Ujpesten.

Arad, október 29.

Nick Carter volt az oka mindannak, ami Ujpesten történt. Nick Carter, a kinek egyik füzetét az elfogott bankrablók valamelyikének lakásán megtalálták. A vakmerő fogás, a hogy a bankrablást eikövelték, egészen a Nick által felderített esetekhez hasonlít, sőt azok, akik a csoda-detektiv füzetét olvasták, azt mondják, hogy a rablás ügy, a hogy történt, szóról-szóra a Carter Miklós ur füzetéből van ellopva. A piros automobilon rablók szerencsétlenségére azonban a budapesti detektívek is olvassák Nick Cartert és siettek a titokzatossággal teli bűnügyi novellát befejezni, úgy, amint az eredetiben történik: a mikor tudniillik a kifent eszű

detektiv a vasúti jegy, a fiakker szám és egy londoni kalap segítségével megcsipi a tetteseket. Mintha az egész nem történt volna meg, csak úgy hazudva lenne.

S Boda Dezső főkapitány, ha a közhangulatnak enged, holnap mágiyát rakat Nick, Sherlock és Arzén Lupin összes műveinek mindenütt található példányai-ból. A könyvek az okai, mert ezek olyan tetszetős, ingerlő formákba öltöztetik a bűnt. Szinte kitanítják a furfangra a bűnre hajló lelkeket. Antosevics Nick Carter nélkül talán sohase lett volna rabló, s talán sohase ült volna a vörös bérkosira, amely olyannyira nick carteri jellegét kölcsönzött az ujpesti kalandnak.

Hát a Nick Carter füzetét csakugyan haszontalan olvasmányok. Végső tombo-lása egy ártatlanul kezdődött játéknak, amely az idegekre utazott. Az író megépített egy históriát, amelynek először a vége volt meg, s ahhoz csinálta az elejét, s a közepét: ez volt a rendszere a detektiv-regényeknek. A füzetes regényeket, amelyekben a szerelem és a bánat hig levében oldódott föl a bűn, a cselszövés és a vérontás, főlváltották ezek a nyomtatott irkák, a melyekben szerelem nélkül működött a detektiv-cselszövés a rovottak ármányossága ellen. Csodálni való lehet, hogy ennek élvezetébe még belé nem untak, s a népies irodalmat hibáztatni, hogy ezt nem tudta okosabb, hasznosabb portékákkal kiszorítani, de ezen felül többet rákenni nem lehet a hülye Nick-re.

A Robinzont olvasó diákok közül csak a züllötteknek jut eszükbe, hogy világga menjenek, és a lakatlan szigetet keressék; a magyar legények közül, a kik a Bogár Imre dicsőségét zengő nótákat daloltak, csak kevés esküdt fel szegénylegénynek. Nick Carternek talán minden tízezer olvasójára jut egy Antosevics, s az se azért rabol, mert a könyvtől tanulta, hanem azért, mert gazember. Talán azt lehetne mondani, hogy a módszert innét tanulta, de a módszerben is megelőzték őket a mozkvai bankrablók, a kiknek hírét Antosevics, mint orosz ember, kétségtelenül hallotta. Az ujpesti rablásban a detektiv-füzetek csak annyiban bűnrészesek, mint a mennyire az adombeli diván okozza a rajta elkövetett házasságtörést.

Az ujpesti rablókaland a főváros odválnak, elrejtett helyeinek megannyi romlott anyagára, mértéktelenül elszaporodott bűnös társaságára mutat. A világvárosi fejlődésnek ez a része is előbb járt a tisztességes dolgokban való haladásnál. Az utcákat előntötte a prostitúció, a városzéléket pedig a bűnre való készség. Az előbbit valamelyest vissza tudták szorítani, de a tolvajlások, rablások, merényletek fertőzöttjeit nem tudták kiszorítani, ártalmatlanná tenni. S azokból az ezrek-ből, akik így, ilyen szándékokkal ödöngenek a fővárosban, került ki a két orosz, akik akkor se végezték volna tisztességesen pályájukat, ha sohase olvasták volna az érdekesítő füzeteket.

Az elcsapott ördögök.

Írta: Peterdi Sándor.

A hordó tetején álló szónok lármás hangon folytatta beszédjét:

— Nekünk is baladni kell a korrall! Jogainkat ki kell vívni! Nem tűrhetjük tovább, hogy így kiszoroljanak minket!

— Ugy van! — kiáltotta lelkesen a tömeg.

— Az emberek most sokkal komiszab-bak, mint azelőtt, a pokol tehát mindig szil-nüllyig tele van, az ördögök munkája megháromszorozódott, de azért helyzetük javítására semmi sem történt! Le a szarnokokkal! Le a tőkével!

— Le velük! — ordította a tömeg.

— És mert kívánságainkat nem akarják meghallgatni, kimondjuk a sztrájkot! Senki se dolgozzék addig, míg meg nem kapjuk a fel-emelt bért.

— Éljen a sztrájk!

A tömeg a szónokot a vállaira kapta és azután nagy énekessel kivonult a sztrájkta-nyára.

Beisebub, az ördögök főmunkaadója, ék-telen dühbe jött, amikor őt a sztrájkáról érte-sítették.

— Aki holnap estig munkába nem áll, az mehet! Annak kiadom a munkabonyvét és pusztulhat innen! A rendőrkapitány haladéktal-anul toloncolja fel őket a földre!

Beisebub azonban hiába dühöngött, az ördögök sztrájkba léptek. A nagy kázanok kialud-tak, nem volt, aki alájok fűtson, a kinsó ka-

marákban elcsendesedett az emberi lelkek jajveszékése, mert nem volt, aki a csavarokat forgassa. Az újabb és újabb szállítmányok ugyan egymást érték, de ott hevertek a raktárakban: senki se vette át őket. Sőt megessett az is, hogy néhány csomag visszakerült a földre. És úgy történt, hogy a sztrájkoló ördögök megrohanák a raktárakat és az ott levő szállítma-nyokat feltörték, a lelkeket kiszabadították. Ezek után ismét belebujtak az emberekbe és évekig tartott, míg visszakerültek a pokolba.

Az ördögök munkavezetője — valamikor egy nagy gyártelep igazgatója volt — és a fő-felügyelőjük — itt a földön egy szövetséget vezetője volt — végre is azt tanácsolták Beisebubnak, hogy részben teljesítse a munkások kívánságát, akkor azok majd engednek. Az üzleti nyereség évről évre ugyanis emelkedik, ezt a különbséget meg sem érzik.

A tárgyalások megkezdődtek; az ördögök sokáig mit sem akartak hallani arról, hogy kö-vetelesek egy része teljesítetien maradjon; de a családos ördögök, no meg a kislelkűek ad-dig-addig beszéltek, míg aztán ismét munkába állottak. A három főigazgató, Asmodi, Bellial és Astarte azonban nem fogadták el Beisebub ajánlatát. Ezeket Beisebub elcsapta.

A három ördög nem sokat törődött az el-csapással és vidáman jött fel a földre. Néhány száz éve nem voltak már itt, tehát örültek a szabadságuknak. Mindegyiküknek volt egy kis megtakarított pénze, tehát a jövőről nem igen félték.

Mikor a pokol kapuja becsukódott mögöt-tük, azt mondja Bellial:

— Fek, vehetőitek észre, hogy hány el-kárhozott lélek jött Magyarországból. Ez az or-szág szállítja a legjobb és legjobb árut; ma-gnakajta ember tehát ott boldogulhat legjob-ban. Menjünk Magyarországra!

Az ördögök addig mentek, mendégáltak, míg csak Magyarországra nem jutottak. Miko-ide ériek, azt mondja Bellial:

— Tudjátok, mi leszek én?

— Ugyan mi?

— Azt gondoltam magamban, én a föld alatt annyi mindent láttam, amit az emberek nem tudnak, én tehát tudós leszek. Irok köny-veket az ismeretlen ásványokról, az első föld-rétegekben található kővületekről és egyéb geológiai dolgokról. Azt hiszem, könnyen és fanyesen meg fogok élni. Lucifer veletek, itt az Akadémia, kissé körülnézek. Majd adjatok hírt magatokról.

Az az elköszönt társától.

A másik kétő csendesen ballagott tovább; ők még nem tudták, mihez kezdjenek.

Egyszerre csak felkiált Asmodi:

— Hopp! É, már tudom, mi leszek. A művészetre adom magam. Micsoda jeleneteket láttam én a pokolban! Hányféle arc, hányféle kifejezés, indulat, szenvedély vésődött emlé-kezetembe! Micsoda színek, micsoda csoportok! Az első képemmel, vagy szobrommal meg-hólitom a világot. Az arany ömleni fog hozzám.

Ő is elvált társától. Astarte egyedül ma-radt. Sokáig gondolkodott, mi legyen hát ő? Bőnye kevesebb volt a vállalkozási kedv, ő a nyugalmasabb hívatások után áhihozott. Végre: elhatározta magát. Politikus lett.

Ezek között kellene az államrendőrségnek egy kis kotrást végezni, egy kissé erősebb kézzel szétütni. Akkor aztán a budapesti detektiveknek se kellene Nick Cartert olvasni, akik, amint az ügyességük mutatja, mégis tanultak valamit a füzetek mesterétől.

Az aradi bosnyák foglyok ügye az osztrák delegációban.

Egy szociálista delegátus beszéde.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 29.

Az osztrák delegáció a közös költségvetés tárgyalásában ma a boszniai budgetig jutott el. A bosnyák költségvetés vitájában egy osztrák szociálista képviselő hosszabban beszélve a boszniai viszonyokról, szóváltette az ottani sajtóviszonyokat és a banjalukai sajtópert, melynek elítélte az aradi várban vannak bebörtönözve.

A vita folyamán egyik delegátus a magyarországi horvátok „elnyomásáról” beszélt, amiért elnöki rendreutasítást is kapott.

Távirati tudósításunk itt következik:

(A boszniai viszonyok)

A napirend első szónoka Nemece volt, aki érthetőnek találta, hogy az ennekelő alkalommal Boszniából csak ötszáz halalt szott ide, mert az érzelmek egyéb megnyilatkozásait elnyomták. Kérdés, hogy Ausztria Magyarország hogyan teljesítse a kulturális feladatát Boszniában. A szónok tiltakozik az ellen, hogy a tartománygyűlést feladja az ellen, hogy a választások meg, mert ez a nép közt felszítja a felekezeti gyűlölséget. A külföldi sajtó dicsérete Kullay rendszerre vezethető vissza, aki idegen aszurnalistákat államköltségen hízalt Boszniában. Az elhunyt képviselő, Dyk dr. Boszariól röpiratot írt, melyből egyenesen kiérzik a pesszós szaga s büszkék a pénz, melyet ezért a műért kapott. Ha Boszniában volna ma sajtószabadság, olyan híreket kapna a világ az ottani állapotokról, melyek joggal csodálkozásba ejthetnék azon, hogy ma még ilyenmi történetek Európában. A népben nem is igen bíznak, mert Szerajevóban várat építettek, melyből szükség esetén rommá lövhetik a várost. És annak bizonyítéka, hogy valami nagyon nem lehet Bosznia népe megelégedett. Aki a kormácynak nem kedves, arra ráfogják, hogy nagyszerb és üldöz!

(A sajtó elnyomása.)

Azután a boszniai munkáviszonyokról szól. A munkágyűléseket a legsemmibb okokért betiltják. Emondja, hogy bannak a hatóságok a bérharcokat folytatott munkásokkal. A sajtóval egyenesen rablómódra bannak. A Srpska Rjec című lapot elkobozták, Masaryk tanárnak az alkotmány lényegéről írott cikke miatt, mely a Neue Freie Presse-ben jelent meg először. Kiutasítottak olasz embereket, akik olasz lapokat hoztak, amelyektől a postai ezállítás jogát megvonták. Emlékeztet a banjalukai perre, melyben még a szedőket is, akik az inkriminált cikkeket szedték, két évi súlyos börtönre ítélték. A levéltitok megőrzéséről szó sincs. Panaszkodik amiatt, hogy az országos kor-

mány 9533 hivatalnok közül csak 3072 belöldi. A költségvetést nem fogadja el.

Utána Baerenreither beszélt boszniai tapasztalatairól.

Biankini arról szó, hogy a horvátokat meg kellene szabadítani a magyar igától.

Elnök: Figyelmezteti a szónokot, hogy nem illik szomszéd államról ilyen erő kifejezésekkel szólni.

Több apró felszólalás után az ülés véget ért.

Andrássy a szakszervezetekről.

A költségvetés vitája. — A megyei inkompatibilitás.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, október 29.

A képviselőház pénzügyi bizottsága — mint fővárosi tudósítónk táviratozza — ma délelőtt kezdte meg a belügyminiszterium költségvetésének tárgyalását. Az ülésen Széll Kálmán elnököl s Andrássy Gyula gróf és Hadik János gróf is jelen voltak.

(Uj miniszteri épület.)

Barabás Béla előadó ismertette a költségvetést. Előadása befejezése előtt szóba hozta azt is, hogy a belügyminiszterium számára már új épületet kellene emelni, mert a jelenlegi már teljesen alkalmatlan.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnök előadja, hogy a miniszteriumok szükséges építkezésének kérdését valamennyi tervezett építkezés ügyének együttes mérlegelése után döntenek el.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter hangsúlyozza, hogy a belügyminiszterium építése sürgős, de legsürgősebb a levéltár új épülete. A tételt elfogadták.

(A megyei tisztviselők mellékfoglalkozása.)

Issékuts Győző a közigazgatási tisztviselők mellékfoglalkozásait pénzügyi vállalatoknál egyáltalában megengedhetetlennek tartja. Különösen minden részvénytársaságban vagy szövetkezetben való részvételtől eltiltana a pénzügyességgel és utalványozással foglalkozó tisztviselőket. Foglalkozik a hatósági orvosok működési területének cumulatívójával. Városok segélyezését, városi orvosok fizetésrendezését sürgeti. A segítyt elsősorban a városi tisztviselők helyzetének javítására kéri fordítani.

Nagy Ferenc nem helyesli, hogy a közigazgatási tisztviselők a szövetkezetekben vezetőik ne lehessenek. Foglalkozik a községi jegyzők magánpraxisával, amelyet eltiltana. A községi jegyzők magánpraxisa nagy akadálya a községi intézmény fejlesztésének és az ügyvédség biztosabb egzisztenciájának. Ezenkívül anyagilag sincs ma már ráta. A közigazgatás érdekében nem is engedhető meg. A jegyző hatósági közeg és inkompatibilis, hogy ő, ki fölötte áll a polgároknak, azoktól díjazott munkát fogadhasson el.

Földes Béla: A szövetkezeti inkompatibilitást nem helyeselné, mert ép a közigazgatás elemei mindenütt a leghivatottabb községi szövetkezeti ügynek. Az egész szövetkezeti ügy legkiválóbb apostola éppen a fővárosi polgármestere volt. Kívánatos volna ugyan, hogy ezek ingyen működjenek, de ismeretes, hogy más téren sem volt ez bevezetendő.

(A szociálista agitáció.)

Nagy Emil szerint a szövetkezeti ügy semmi egyéb, mint a kis egzisztenciák szerve-

zése a gazdasági világversenyben. Más országban a nép öme gazdasági szervezését a közbirtokosság végzi. Nálunk ez az osztály jórésben elhullt és így nálunk a községi, megyei és állami tisztviselőkre e téren nagy feladat hárul.

Áttérve a szociálisták dolgára, helyesli azt a politikát, hogy a szociálista vezetőkkel ne csináljunk mártírokat. A vidéken hatalmak már visszafeljődött éppen azért, mert a nép maga botránkozik meg rajtuk. Nem kell vértanukat csinálni belőlük, de viszont belgazolt törvénytelenesség esetén igen nagy szigorú követel és elismeri a rendőrség működésének helyességét. Ha a szakszervezet kétségtelen törvénytelenesre utasít, akkor aztán már hiba, ha erőlyesen fel nem osztatják.

Ugron Gábor: Az egész községi törvényt reformálni kellene. A törvény szerint a bírósági intézkedési jog, a jegyző csak melléksemmé. A gyakorlatban a jegyzők — intelligenciájuk révén — teljesen magukhoz ragadták a hatalmat és az intézkedés jogát. Ha tehát a jegyző anyagi viszonyait rendszabályozni kívánják, akkor a községi törvényt is reformálni kell, mert az most nincs harmóniában a valódi élettel.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: A törvényhatóság, amely az összeférhetetlenség megállapítására hivatott, legyen óvatos annak mérlegelésénél, hogy csak olyan vállalatoknál, intézeteknél engedje meg alkalmazás elfogadását, melyek ügykezelése minden kritikán felül áll. Ne engedje meg olyan intézeteknél, melyeknek rossz a híruk. Másik szempont az ilyen állások megengedhető, vagy összeférhetetlen voltának elbírálásánál az, hogy az illető állás nem jár-e túlságosan sok munkával, nem vonja-e el a tisztviselő munkaserejét a közszolgálatról. Ezek mind olyan szempontok, melyeket minden egyes helyzetre vonatkozólag a központból nem lehet fixirozni, ezeket a törvényhatóság mérlegelheti leginkább. Figyelembe kell venni az összeférhetetlenség kérdésével kapcsolatban azt is, hogy a szövetkezetek és sok más vállalat érdeke is kívánatosnak tezik azt sok esetben, hogy a közigazgatási tisztviselők azok vezetésében részt vegyenek. Sok esetben a törvényhatóság maga is érdeke van a pénzügyességnél és ott ebből a szempontból is indokolt, hogy törvényhatósági tisztviselő is vehessen részt a pénzügyességgel vezetésében. Azt a főcél nem szabad szem elől téveszteni, hogy ahol az ilyen alkalmazás visszavételre vezetne, ott a tisztviselő attól legyen eltiltandó. Ennek eldöntése a törvényhatóság feladata. Ha egyik-másik törvényhatóság elfogadja, nagyon laza volna, a miniszteriumnak módja van arra, hogy a kellő egyöntetőséget biztosítsa.

A munkásszakszervezet kérdésében teljesen egyetért Nagy Emmel. Mindenesetre hiba volna ürügyet keresni a szakszervezetek feloszlására, nemcsak azért, hogy ne csináljunk mártírokat, hanem azért is, mert a szakszervezet, amely bizonyos vagyonnal is rendelkezik, mindenesetre több biztosítékot nyújt, mint hogyha nem volna. De ahol visszaélés van, ott a legnagyobb szigorral jár el. Ahol visszaélés, terror, büntények előkészítését lehet megállapítani, a legnagyobb eréllyel és szigorral lépnek fel, — ugymond. Én a közélet minden terén a legmagasabbnál, épp úgy, mint a legalacsonyabbnál, kérlelhetlen szigorral üldözöm a visszaéléseket. Ha szakszervezet követi el a visszaélést, ott is a legnagyobb szigorú fogom alkalmazni. Ha bebizonyított az, hogy revolvereket és farkos botokat a szakszervezet osztogat, akkor fel fogom osztatni.

Issékuts Győző a csendőrség létszámának szaporítását már azért is sürgeti, hogy azon

városokban, amelyek ezt kéri, a közbiztonsági szolgálat céljaira bocsátassanak.

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: Igaza van Iseketnek. Eddig az volt az eljárás, hogy a belügyminiszter ilyen esetekben szerződött a városokkal a közbiztonsági szolgálat teljesítésére, de ez a városi rendőri hatóság intézkedési jogát nem érinti. Ilyen kéréseket figyelembe fog venni a jövőben is.

Több kisebb felszólalás után a bizottság a *költségvetést elfogadta.*

Megünnepeljük-e az aradi kuruc-ostromot?

A Rákóczi-társaság Károlyi-ünnepélyéről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29

Megírtuk tegnap, hogy az aradi Rákóczi-társaság szordai közgyűlése **Sófalvi György** indítványára elhatározta, hogy Károlyi Sándor emlékünnepélyt rendez. Az ünnepély tartását azmal indokolják, hogy „most lesz 200 éve annak, hogy Károlyi Sándor kiűzte a labancokat Aradról.”

Erre vonatkozólag ma érdekes levelet kaptunk egyik olvasónktól. A levél ezeket mondja:

„A Rákóczi-társaság Károlyi emlékünnepet akar rendezni annak emlékére, hogy Károlyi Sándor, mint Rákóczi hadvezére, kiverte Aradról a labancokat. *De az indoklás teljesen téves.* Igaz ugyan, hogy Károlyi Sándor 1707-ben — tehát nem is pontosan kétszáz évvel ezelőtt — megostromolta Aradot, de innen a labancokat ki nem verte. Éppen néhány héttel ezelőtt, október hatodikán mutatta ezt ki **Thaly Kálmán**, aki akkor Aradváros díszgyűlésén elmondta Aradnak a kuruc korbéli történetét. Híres történettudósunk a díszgyűlésen többek közt ezeket mondta:

„Rákóczi 1707-ben megbizta Károlyi Sándort Arad ostromlásával. Károlyi előzőleg Lippától Szegedig mindenütt elpusztította a magyarok ellen támadó rácokat. Julius 5-én kezdődött meg Arad bombázása, július 16-án pedig az egyik városrészt és az erődített várat már el is foglalta. A másik két városrészt szintén erősen ostromolta egészen július 21-éig, amikor a kuruc seregek hirtelen elvonultak Arad alól Erdély felé.

Hogy Károlyi Sándor miért nem vette be Aradot, annak oka csak most derült ki, az általam gyűjtött Rákóczi-iratokból. Ugyanis Károlyi győzelme már biztos volt s meg is izente a tomesvári basának, hogy Aradot beveszi. A basa csak nevetett s kijelentette, hogy a bevételből misem lesz, mert ha ez megtörténne, ugy ebben a karlovival szerződés megszegését látnák s kénytelenek lennének ők, a törökök elfoglalni ismét Aradot. Semhogy Arad ismét a török kezébe jusson, Rákóczi visszarendelte Károlyi Sándort seregével.”

Ime tehát **Thaly Kálmán** beszédéből látható, hogy nincs értelme annak, — bármily hasznos és szép volna is az máskülönb — hogy a Rákóczi-társaság most Károlyi ünnepet rendezzen. A történelmi tényeket nem lehet figyelmen kívül hagyni és nem lehet ünnepélyt rendezni akkor, mikor arra alap nincs. Bizonyára lesz még alkalom arra, hogy a Rákóczi-társaság hasznos és érdemes működésére teret találjon.”

A városi szállítások.

(Kereskedők nyilatkozatai. — A megvádolt szakértő.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A város egy szállítási ügye, a melyben a gazdasági szék szakértőjének véleménye felülbírálatot nyert, tovább fejlődésében érdekes világosságot vet arra a rendszerre, a melylyel a városi szállítások történnek. Megállapítást nyert, hogy a város szükségletei nagy részénél az aradi kereskedők egyáltalán nem pályáznak, s hogy az árlejtés teljesen a verseny híjával történik. Most, hogy az illető kereskedők az árlejtésről való távolmaradásuk okai felől nyilatkoznak, az is kétségtelenné vált, hogy a város szállításainak mai rendszere nem maradhat meg és hogy különösen szakítani kell azzal az állapottal, amely a redőny-ügy révén a közönség szeme elé jutott: hogy a szállítások átvételénél ugyanaz lehessen a szakértő, a ki maga is szállítója a városnak.

Kérdést intéztünk több, kézműves szakbéli aradi kereskedőhöz: mi az oka, hogy a városi árlejtéseknél nem tesznek ajánlatot? A kérdésre a következő válaszokat kaptuk:

Deutsch Fülöp, a Deutsch Testvérek cég főnöke: Az utóbbi időben egyáltalán nem pályáztam városi szállításokra. Oka ennek az, hogy az elmúlt években bár többször adtunk be pályázatot és igyekeztünk a legelőnyösebb árat szabni, eredményt mégsem értünk el vele soha. Hogy magunknál a szállításoknál vekszállásoknak volna kitéve a szállító, azt magam nem tapasztalhattam, de másoktól hallottam.

Lengyel Tivadar, a Lengyel Testvérek cég főnöke: Többször pályáztam a városi szállításokra, egyszer pedig el is nyertem egy évre a mosó-ruha szállítást az árvaház részére. Ezt a szállítást teljesítettem is, de olyan kellemetlenségeket, vekszállásokat túrtam el közben, hogy most már tiszteres áron sem teljesíteném azt. A gazdasági szék **Hoffmann Antal** kívánságára az eddigi szokás ellenére azt követelte, hogy az árukat ne direkt az árvaházhoz szállítsam, hanem előbb a városházára és csak onnan az árvaházhoz. Ilyen hasonló kellemetlenségeknél sokkal fontosabb az, ami három esztendővel ezelőtt történt. **Hoffmann Antal**, mint a gazdasági szék tagja kikötötte egy szállításnál, hogy *kizárólag külföldi árukat lehet szállítani* és meg is nevezte azt a szászországi gyárat, ahonnan az illető áru beszerzendő. Én akkor, hivatkozva a pályázati feltételekre, írásban kértem a gazdasági széket, hogy álljon el a követeléstől annál is inkább, mert abban a cikkben a magyar gyármány sokkal jobb a külföldieknél. A gazdasági szék ennek dacára ragaszkodott a külföldi gyármányhoz, de kegyesen kijelentette, hogy majd ezután be fog szerezni magyar gyármányú mintákat is. Ebből is látható, hogy a városi szállításoknál csak két út van: vagy — és ez nagyon ritkán történik meg — **Hoffmann Antal** kívül más is kap szállítást, de akkor olyan sok kellemetlenkedéssel kell megküldenie, hogy *elmegy a kedve a pályázástól*, vagy pedig, akár milyen kedvező feltételeket szab is, elűtik a szállítástól.

Pick Ernő így nyilatkozott:

— Én magam ugyan még nem szállítottam a városnak, de a szállításokkal járó kellemetlenségekről már sokat hallottam. Társaim buzdítására megtettem azt, hogy tavasszal egy

lejtésnél ajánlatot tettem *beszerést áron* csak azért, hogy lássam az eredményt. Az eredmény pedig az volt, hogy a szállítást **Hoffmann Antal** ur kapta meg, roha több mint valószínű, hogy az én ajánlatom sokkal előbb volt. Ezóta elment a kedvem a pályázástól.

Szenes Samu, a Rosenblüh H. és társa cég tulajdonosa azt mondotta, hogy nem pályázik az utóbbi időben városi szállítványokra, mert beláta, hogy az eredménytelen és céltalan.

Beszélgettünk még több aradi kereskedővel is, akik csak megerősítették **Domán Sándor** panaszát. Egy női divatárú-kereskedő kijelentette, hogy a gazdasági szék eljárása ugyesóván *lehetetlenné teszi* a kereskedőnek, hogy pályázzék. Egy másik előkelő aradi cég, a **Wadovszky Gusztáv** cég az üzletvezető nyilatkozata szerint, szintén teljesen távol tartja magát a városi szállítások ügyétől, mert a pályázatok eldöntése nagyon igazságtalanul történik.

Hoffmann Antalnak tegnapi számunkban közölt nyilatkozatára vonatkozólag **Domán Sándor** hosszabb választ küldött be hozzánk, amelyben ezeket mondja:

— Nem győzöm eléggé hangsúlyozni, hogy a **Hoffmann Antal** ur szakértelmét kérdésesre és a kérdést aktuálisra tevő ügye, az én redőny szállításonkat keleté kell választani. A redőny szállítás két szerződő fél ügye: a városé és az enyém, amelyhez másnak edes keves köze van, a nyilvánosság elé pedig semmi esélyt sem tartozik. Erről tehát csak azért írok, mert a másik ügy, a közérdekű kérdés, tudniük, hogy a városi közszállítások állandó szakértője, szakértő-e csakugyan, vagy csak alkalmazzák annak — ennek révén vált aktuálisra.

Végezok röviden a redőny szállítási ügygel. **Hoffmann Antal** ur azt írja, hogy a redőny mintákat már felküldötték a technológiai iparmuzeumba, de onnan még nem érkezett válasz és hogy én annak dacára már bemutatok egy boncoló véleményt, onnan felülről, de hogy ez nem illetékes, az kétségtelen. Nos, ezt a „felülről jövő kétségtelenül nem illetékes boncoló véleményt” a technológiai iparmuzeum adta.

„Az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalának szives engedelmével ott elhelyeztem az iparmuzeum pecsétjével ellátott mintákat és szakvéleményt, ahol azt bárki megtekintheti. Ezzel a redőny szállítási ügyben elmondtam az utolsó mondandóimat is és most már **Hoffmann Antal** urról, mint közérdekű tényezőről szólok.

Hoffmann ur, magától értetődik, csak és kizárólag csak azért közérdekű tényező, mert mint ő mondja „4 év óta őt tánteti ki Aradváros hatósága megtévesztő bizalmával és esetéről-esetre az ő szakértői véleményét kéri ki.”

Távol áll tőlem, hogy én **Hoffmann Antal** urat pártoskodással, anyagi előnyök hajhászásával vádozzam, mikor szakértőként működik. Ha elhiszem, hogy legjobb tudása és lelkiismerete szerint szakért, csakhogy a szakértelemhez a lelkiismeret nem elég, a tudás, tudniük a **Hoffmann Antal** ur tudása, nos hát — az sem elég. Igyesett azután 4 év óta mindig, hogy bárki, bármit szállított, az nem volt jó, vagy legjobb esetben nem volt elég jó. Mivel pedig Aradváros 4 év óta esetéről-esetre **Hoffmann Antal** ur szakértelmét kéri ki (és ugyanezen idő óta tünteti ki megtévesztő bizalmával) ezen idő úgy alakította ki a közszállítási pályázatok képét, hogy azokon nem pályáztak senki. Nem pályáztak, mert nem mert! Nem **Hoffmann Antal** urtól, a konkurrenstól félt, oh nem, ilyen alaptalan féltékenységgel egy kereskedő-társamat sem gyanúsított meg — de igenis félték és pedig teljes joggal félték **Hoffmann Antal** ur szakértelmétől, melyet ő ama bizonyos 4 év óta, mindenkivel szemben kifejteni nem ált. A tényleges helyzet ma az Aradon, hogy városi közszállításoknál csak elvívve akad pályázó és bizonyos, hogy az, akire egyszer rálépett **Hoffmann Antal** szakértelme — az többet nem is fog pályázni. Minthogy pedig a közszállításoknál nagyon kívánatos az erős verseny, *közérdek*, hogy olyan ellenőrzői legyenek ott a város érdekeinek, akik el ne hessegessék a pályázókat, alaptalan kifogásokkal, szakértelem nélküli üres szakaurával. Ezért kértem én a városi

tanácsnál, hogy a közszállítások átvételénél Arad városának a jövőben szakértője legyen és ne Hoffmann antálja!!!

Az egész aradi kereskedő világnak elég volt az a 4 év, mely alatt Aradváros hatósága megüszte a bizalmával kitüntette. Legjobb ideje, hogy ezen türethetetlen állapoton segítsenek.

Tisztelettel
Domán Sándor.

Jóváhagyta a miniszter az aradi indóház terveit.

Építési pályázat kiírása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

Az aradi vasúti új pályaudvar építésének történetében most már sűrű egymásutánban követik egymást azok az események, melyek az évek óta huzódó ügy gyors és biztos befejeztét jelentik. Csak a minap irtuk meg félhivatalos jelentés alapján, hogy a kereskedelmi miniszter felvette a jövő évi költségvetésbe azt az utolsó részletet is — hatszázezer koronát — melyet még az 1897. évi beruházási törvény szánt az aradi indóház újraépítésére.

Ma már arról adhatunk teljesen hiteles forrásból eredő hírt, hogy az utolsó napokban lázas munka folyt a kereskedelmi miniszterium vasutépítési osztályában az aradi indóház terveit felülvizsgálták és a miniszter jóváhagyta azokat. A tervek alapján készült költségvetéshez szintén hozzájárult s erről ma értesítette Sztankovics Miklós üzletvezetőt.

A jóváhagyást nyomon követte az építési pályázat feltételeinek megállapítása, mely már a legközelebbi napokban nyilvánosságra jut. Néhány héten belül már az építési vállalkozó is biztosítva lesz s mint az illetékes körök intenciójainak ismerői, mondhatjuk, hogy az aradi építő ipart szándékozik a kereskedelmi miniszterium előnyben részesíteni.

Az építkezésre egy millió kétszázezer korona van előirányozva. Az indóház kupola rendszerű lesz s építése két évig tart. Az üzletvezetőség teljes erővel szeretne hozzá látni a munkához már a koratavasszal, csak a csatorna kérdés megoldása okoz nehézséget. Ha azonban a tavaszig eldől a város és a vízműtársaság közötti per, akkor a gyors építkezésnek mi sem áll útjában.

Az építkezés alatt a mai indóház étterme érintetlen marad s csak az új épület kétharmadának elkészültével bontják le.

A kereskedelmi miniszter azonban egy sajnálatos körülményről is értesítette Sztankovics üzletvezetőt, aki minden ambíciójával arra törekszik, hogy a Máv.-nak tervbe vett hatalmas palotái minél rövidebb időn belül diszítsék Aradvárosát.

A miniszter arról értesítette, hogy a Béla-térre tervezett üzletvezetőségi palotát pénzhányában 1911. előtt nem építheti fel.

A Sofronyán épülő fatelítő telep előmunkálatai folyamatosan vannak. A gépek szállítását a Schlick-gyár részvénytársaságra bízta a miniszter s az építkezés tavasszal indul meg.

Elfogták a bankrablókat.

Beismerő vallomást tettek.

Megkerült a rablott pénz.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 29.

Nick Carter tanítványai rosszul tanulták meg a leckét. „A vörös automobil” első részét, a vakmerő és az olasz briganti vagy az orosz huligán világra emlékeztető rablást kitűnően, majdnem szóról-szóra hajtották végre. A második részt — a menekülést és csodás megmenekedést — a fővárosi államrendőrség detektívjei sokkal figyelmesebben olvasták, mint Piaszkovsky és Antosevics, akik ma reggel óta foglyok. A világraszóló, a köpenicki mester vakmerőségét elhomályosító szenzációt ma már a kézrekerült rablók kihallgatása, beösmérése fejezte be.

A fővárosi rendőrség kiváló munkát végzett a páratlan gonosztett elkövetőinek kinyomozása körül s az alig néhány óráig tartott hajsza után már az elrablott pénz is fel van kutatva s a rendőrség kezei közt mint bűnjel szerepel.

A rablók kézrekerítésének és az egész regényes, komikus, de egyszersmint tragikus detektív történet mai eseményeiről a következőket jelenti fővárosi tudósítónk:

Megindul a nyomozás.

A főkapitányságon a központi ügyeletet Tóth János rendőrkapitány, a bűnügy osztály helyettes vezetője vette át, mellette Kerny Géza és Kiss István rendőrfogalmazók dolgoztak. Kiss a pályaudvaron a maga számára egy egész távirát foglalt le, hogy táviratokat röptessen szét és vehessen fel. Olyan munkát végeztek, melynek párja a magyar bűnyomozásban alig akad. Gyorsan, körültekintően és biztosan dolgoztak. Az egész bűnügy osztály is munkában állott, Tóth Lajos rendőrtanácsos, Miskolcay rendőrkapitány, Nagy Károly dr. rendőrfogalmazó egész éjjelen át nyomoztak a detektívek legjobbjával.

Tóth János rendőrkapitány, amikor nyílvánvaló lett, hogy a tettesek Besnyőre vitték magukat kocsin és onnan vasúton mentek tovább, rögtön vasúti körsürgönyt bocsátott ki, az összes állomásokat értesítette, pontos szemlélyleírást adott. Előbb ez Gödöllő felé történt, majd pedig Kisterenye irányában minden állomás értesítve lett, a kisterenyei elágazás: Tarád, Kalkápolna, Kisujszállítás, Viaslás is.

Kisterenyéről érkezett az első értesítés, hogy ottan egy ember, akire az adott személyleírás valahogyan ráillik, a 308. számú vonattal megérkezett, erről a vonatról leszállították a csendő őrt. Mit tegyenek vele, az illető Piaszkovsky Józsefnek mondja magát, vasmunkás, egyáltalában nem akar tudni a bankrablásról.

„Tartsák ott” két detektív utban van, szólt a telefonválasz, már mennek a detektívek!

Detektívek Kis-Terenyén.

Automobilon ment ki két detektív Kis-Terenyére. Az első távirat, mely tőlük érkezett, az elfogott személyleírását tartalmazta. Piaszkovsky Józsefnek hívják, Budapesten lakott, most áll ólag munka után megy. Tagad min-

dent. A fején nagy fekete kalsip volt, abban egy londoni kalapgyár cégjelzése.

— Kérdezze meg tőle, hol járt mindenütt! — szólt a távirat a keleti pályaudvarról.

▲ válaszban London nem fordult elő.

— Honnan van londoni kalapja?

— Egy barátjától kapta, aki járt Londonban, Budapesten lakik valahol az Angol utcában, a nevét nem tudja.

Itten kezdék az Angol-utcat megfigyelni. Közben a detektívek Kis-Terenyén nagyobb eredményt értek el.

Sarkadi detektív ezt sürgönyözte:

„Az itt fogva levő Piaszkovsky József a cselekményt nem ismeri be, de beismeri azt, hogy a fővárosba visszautazott Antosevics József társával együtt jöttek bérkocsin Besnyőre. Piaszkovskynál találunk 18 darab 10 koronás aranyat, 2 darab öt rubeles papírt, 1 darab 10 koronás bankjegyet, 6 darab 1 koronás ércpénzt. Sarkadi.”

Most már kétségtelenül meg volt állapítva, hogy Piaszkovsky az egyik tettes.

A detektívek utasítást kaptak, hogy az első reggeli vonattal hozzák vissza a rabót.

Elfogták Antosevicset.

A bejelentő hivatalban megnézték, nem-e fordul elő a két ember. Mindkettő bejelentését megtalálták.

Az egyik, Piaszkovsky József, vasmunkás, oroszországi születésű, 22 éves, október 1-től május hó 27-éig Lehel-utca 32. I. emelet 29. szám alatt lakott, most Mohács-utca 11. szám földszint 16. alatt lakott Dunay Lászlónál.

A másik, Antosevics Gyula, szintén orosz származású, 22 éves, Zuglói, Argol-utca 21. szám alatt földszint, ajtó 1. lakik, Dauer József bádognál.

Nagy Károly dr. rendőrfogalmazó detektívekkel kiment az Angol-utca. Ez hajnali négy és öt óra között volt. Dauerknél mindenki aludt. A rendőrség embereinek sikerült feltűnés nélkül bejutni az alvók közé. Ott aztán halkan költögették őket egymás után, hogy a másik fel ne ébredjen.

— Hogy hívják magát?

— Dauer József.

Ment a másik ágyhoz.

— Hogy hívják magát?

— Antosevics Gyula, — mondotta a felébredt és felült ágyában.

Már akkor lefogták a detektívek.

— Gyerünk csak! Öltözködjék!

Mialatt Antosevics öltözködött, a detektívek összekeresték holmiját.

Találtak egy fekete kezításkát, egészen olyat, mint amilyenről a bankban a rablás alatt jelenvoltak beszéltek. A táskát még egészen új, csak nemrég vevette Antosevics. Egy barna kezítöröndöt, ebben piszkos fehérneműt és néhány ruhadarabot. Antosevics nadrágzsebében egy kis fekete pénztárcát, ebben két tizkoronás aranyat, egy új ötkoronás ezüstöt és aprópénzt, úgy, hogy összesen 49 korona

volt Antosevics birtokában. Találtak két oroszországi fényképet, egyik csoportkép, másikon egy leány arcképe, egy levelezőlapot, amelyet egy munkástársa írt Antosevicsnek, két orosz munkakönyvet, egy tagsági könyvet a vas- és fémmunkások szakszervezetétől (Antosevics pontosan lefizette a heti járulékokat) és egy füzetet, orosz nyelvű Nick-Carter kiadás.

Antosevics alibije.

Antosevics tagadott. Nem tud a bankrablásról. Nem járt Ujpesten. Nem ült a bérkocsiban! Nem volt Besnyőn! Nem jött meg vonaton!

Megállapították azonban, hogy tegnap reggel ment el hazulról, reggeli nyolc órákor, este nyolc óra tájban jött haza és lefeküdt.

A keleti pályaudvaron a Besnyőről jövő személyvonat hét óra 5 perckor érkezik meg. Ezen jöhetett vissza Antosevics, volt ideje, hogy nyolc óráig hazajusson.

Az első szembesítés.

Antosevics jól megnőtt, de nem tulságosan erős fiatal ember. Megkötötték és úgy hozták be a főkapitányságra. Az ügyeletes Tóth János rendőrkapitány ügyeleti szobájába vezették. Nem akart sem magyarul, sem németül tudni, úgy hogy tolmács utján kellett kihallgatni.

Jöjjön a főnök ur!

Alighogy Antosevicset kihallgatták — az már ma délelőtt történt — rögtön detektívek mentek Devellák Sándor lakására. Devellák, tudvalevőleg az ujbudapesti főbank főnöke és mint ilyen tanuja volt az egész rablási jelenetnek. Megdélzte tehát a rendőrség, hogy szembesítse az elfogott rablóval.

Antosevics Józsefen némi nyugtalanság volt észrevehető, mikor a kihallgatást vezető rendőrtisztviselő sugott valamit az egyik detektívnek.

Néhány pillanat feszült várakozásban telt el. Minden szem az ajtón függött.

„Igen kérem, ez az?”

Egyszerre csak kinyílt az ajtó és belépett rajta Devellák Sándor. Devellák nem nézett se jobbra, se balra, hanem egyenesen a tisztviselő íróasztala elé ment:

— Kérem, főnök ur, — szólította meg a tisztviselő — tessék csak jobbra fordulni.

Devellák jobbra fordult és maga előtt látta Antosevicset. Leírhatatlan izgalom vett erőt mindenkin, aki tanuja volt ennek a néma jelenetnek. Devellák szótlanul nézte a fiatal embert.

A csöndet a tisztviselő törte meg:

— Látta ön már valahol ezt az embert? Ismeri ön ezt az embert?

Devellák habozás nélkül, nyugodtan és biztosan válaszolt:

— Igen kérem, megismerem, ő az... O az egyik rabló, aki tegnap Ujpesten...

Antosevics összerázkódott és tiltakozó mozdulatot tett. De a főnök folytatta:

— Igen kérem, megismerem, biztosan tudom, hogy ez az ember, ki itt előttem áll, az egyik rabló volt.

— Biztos abban főnök ur? — vette át a szót a rendőrtisztviselő.

— Egészen biztos vagyok, — hangzott a válasz, — megismerem. O állott az ajtónál és tartotta kezében a revolvert, míg a másik szedte össze a pénzt. A másik alacsonyabb volt, mint ő.

Néhány pillanatnyi szünet után a kihallgatást vezető rendőrtisztviselő újból Antosevics felé fordult:

— No hát, mit szól ehhez, Antosevics?

— Azt, hogy ártatlan vagyok. Én nem vagyok rabló.

A kihallgatás itt egyelőre véget ért és Antosevicset elvezették.

Hogyan fogták el Piaskovskyt?

Szekeres István csendőrmesternek és Balkó János őrsvezetőnek, a gödöllői járás csendőreinek feltűnt, hogy két fiatalember leszállt egy pesti flakkerről és röviddel később tovább megy kocsin. Dacára annak, hogy az egyik fiatalember szemét szúrta neki, mert hajszinéhez és fiatalos arcához egyáltalán nem illő hatalmas bajusza volt, de addig az Ujpesten történetéről nem tudott és utjára engedte a két ember. Ő maga is átment Besnyőre.

Besnyőn érte utól a budapesti főkapitányság értesítése. Azonnal tudta, hányadán van. Azonnal a két ember keresésére indult. Már nem találta meg őket. Megállapította azonban, hogy a kisebbik elutazott Ruttkára felé, a nagyobbik Budapestre ment vonaton. Először jártak Reichné szatocsüszletében, ott kolbászt és zsírt vásároltak.

A csendőrmester azonnal megállapította, hogy a kisebbik által Ruttkára jegyet váltott ember a 2198. számú jegyet kapta. Sürgőnyözött tehát a következő állomásokra, hogy az ilyen jeggyel utazót fogják el. Kis-Terenyén a kaulus végigjárta a kocsikat, megtalálta a 2198. számú jegyű utast, azt csendőrral leszállította a vonatról.

A csendőrmester gyors és körültekintő eljárásának köszönhető, hogy Piaskovsky el nem menekülhetett.

Házkutatás.

Reggel 9 órákor Kiss Ferenc rendőrfelügyelő ismét kiment az Angol-utca 21. szám alá, hogy ottan Dauer lakásán házkutatást tartson.

A házkutatásnak bizonyító ereje lett. Ugyanis találtak egy jegyzőkönyvet, melyben Antosevics magának bankrabló szótárt állított össze.

A szótárban, az orosz eredeti mellett megvan a magyar fordítás, ilyen szavakról: nem megmozdítani, azonnal lövök, pénzt ide, nyissa ki a kasszát stb.

Találtak két budapesti parókakésszlőről címet, egy papírszeletre feljegyezve.

Gyanús ezresek.

A délelőtt folyamán a Teleky-téren a detektívek elcsíptek egy 18—20 éves fiatalembert, aki egy ezresbankót akart felváltani. Behozták a főkapitányságra, ahol elmondotta, hogy három ezer koronát örökölt. Megtalálták nála a három darab ezrest és megindították a nyomozást, vajjon a fiatalember által mondottak megfelelnek-e a valóságnak.

A két bankrabló a rendőrségen.

Tíz óra után meghozták Piaskovskyt is. Igénytelen, bozontos, világosbarna haja, vézna legény. Szinte csodaszámba vehető, hogy ez a két legény annyira meg tudott rémíteni annyi embert.

Kis szökés bajusza van Piaskovsky-nak és a bajuszon még ott látható a masztix (ragasztóanyag) melylyel a fekete bajuszt a szőke felé ragasztotta.

Kérdéseket intéztek hozzájuk. Antosevics ezeket mondta:

— Tegnap reggel 8 óra tájban a keleti pályaudvar előtt találkoztam Piaskovsky-

val, akit régebb idő óta ismerek. Azt mondotta, hogy ő még ma elutazik Budapestre. Rövid ideig együtt voltunk, aztán elváltunk és én este 8 óráig sétáltam. Azután hazamentem,

Piaskovsky ezeket mondta:

Délelőtt találkoztam Antosevics-szel és vele mentem ki Besnyőre. O el akart utazni, de azután meggondolta magát és visszautazott Budapestre, míg én Ruttkára felé váltottam jegyet, hogy hazamenjek Oroszországba.

Amint ezekből látható, a két rabló nem jól tanulta össze a szerepeket és máris ellentmondásokba keveredtek.

Vallott az egyik rabló.

Délben szembesítették a rablókat a bank többi tisztviselőivel, a rablás idegen szemtanuival, a hordárral és a kocsissal, akik kivétel nélkül fölismerték bennük a tetteseket. A szembesítések során azt is megállapították, hogy a rablók ruhát cseréltek.

A két rabló a szembesítések sulya alatt láthatóan megtört és az egyik, Antosevics Gyula töredelmes vallomást tett. Bevallotta, hogy ők követték el a rablást és hogy a pénzt a kerepesi erdőben ásták el. Büntársa továbbra is megmaradt a tagadás álláspontján. A detektívek egy órákor kimentek a megjelölt helyre, hogy meggyőződjenek Antosevics vallomásának igazságáról.

Második szembesítés.

Délelőtt 11 óra után érdekes jelenetek folytak le Krecsányi irodájában. A detektívönök berendelte az összes szemtanukat, akik a vakmerő rablást látták. A szoba zsufolásig megtelt. Halálos csend volt, mikor két detektív behozta Piaskovskyt. Krecsányi kérdést intézett a tanukhoz:

— Kik ismerik ezt az embert?

Először a bank osztályfőnöke szólalt meg:

— Ez a rabló!

Azután a többi tanuk mind kijelentették, hogy felismerték a rablót.

Stern az indulattól remegve kezdett kiabálni:

— Csak itt volna az a Browning, hogy fejbe vágnám a bitangot!

Krecsányi faggatni kezdte. Valamennyi kérdésre így válaszolt:

— Ich weiss nicht!

Ekkor Krecsányi látva, hogy nem boldogul, kivezeti egy mellékszobába, ott csendesen lelkére beszél. Einte most is tagad, végre a terhelő bizonyítékok sulya alatt így szól:

— Jól van, megmondom! Mi csináltuk!

— Hol van a pénz? — kérdezi a detektívönök.

— Tudom hol van, — szól a rabló.

— Megmutatom a kerepesi erdőben.

Ekkor előállott egy automobil, melyre felültették mind a két gonosztevőt és Krecsányival négy detektív kiment a kerepesi erdőbe.

Megtalálják a pénzt.

Fél egy órákor nagy báméskodó tömeg között nyilsebesen elrobogott az automobil Kerepes felé. Mikor kiértek az erdőbe, Piaskovsky megmutatta a pénz helyét.

Az erdő bokrai mögött három helyen rejtették el a rablók a pénzt. A dobozokat

és zsákokat beásták a földbe és azután fűvel és lombbal betakarták. Az egyik helyen négy zsákba és két bádogdobozba rejtve csupa ezüst koronást találtak. A másik helyen két zsákban és két dobozban öt koronás és egy forintos ezüstpénzek voltak, a harmadik helyen egy jóval kisebb dobozban ezer koronás és egyéb bankjegyek és aranypénzek. Ugyanítt még két zsákban nickel-pénzt is találtak.

A bank kiküldöttje a pénz összeszedése után megjegyezte, hogy nézete szerint az elrablott pénzből alig valami hiányozhatik.

Krecsányi ezután az automobilon Gödöllőre ment, ahol megtalálta az eldobott üres pénztárcákat és revolvereket is.

Boda Dezső főkapitánynak ekkor Gödöllőről Krecsányi a következő jelentést küldte:

„Jelentem, hogy az ujbudapesti bankból rabolt pénzt a kerepesi erdőben három különböző helyen megtaláltuk és lefoglaltuk.”

A terv kieszélése.

A két letartóztatott rabló kihallgatása egész délután át tartott. Oriási tömeg lepte el a Zrínyi-utcai főkapitányi hivatal környékét, amikor a rablókat az erdőből visszahozták, úgy hogy a rendőrség alig bírta fentartani a rendet.

A rablók eleinte nem akartak részleteket mondani, de lassacskán mind a ketten részletes vallomást tettek. Mindketten elmondották, hogy két évvel ezelőtt ismerkedtek meg egymással egy bécsi gyárban, ahol együtt dolgoztak. Azután Sopronban voltak együtt, majd másfél évig nem látták egymást. Néhány héttel ezelőtt a budapesti Spindler-féle vasöntőben újból találkoztak. Itt azonban nem voltak sokáig együtt, mert Piaskovskyt munkahiány miatt elbocsátották. Antosevics nemsokára beteg lett úgy, hogy ekkor mindketten állás nélkül voltak. Most kezdték tervüket megbeszélni egymással és több napi tanácskozás után elhatározták, hogy nem Budapesten, mert itt a rendőrség éber figyelemmel kíséri a bankokat, hanem a környéken követik el a tettet. Ujbudapestet azért választották, mert ott volt a legnagyobb környékbéli intézet, azt pedig nem tudták, hogy az ujbudapesti rendőrség azonos a fővárosival.

Napokig jártak Ujbudapestben; figyelemmel kísérték az összes bankokat és mivel tudták, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank nagy intézet, azt gondolták, hogy a fiókintézetében is nagy pénzüsszegek lehetnek, dacára annak, hogy ott nem láttak valami nagy forgalmat. Elhatározták, hogy a fiókintézetet fényes nappal kirabolják.

A múlt vasárnap gyalog megtették azt az utat, amit tegnap kocsin tettek. Kimentek egészen Besnyőig. Magukkal vitték azokat a bádogdobozokat, melyeket mindjárt vasárnap délután az erdőnek megfelelő helyein elástak. Tegnap reggel 9 órakor jöttek össze. A Rákóczi-úton vettek két bajuszt és két fekete pápaszemet. Konflison mentek az Aréna-utra.

Ami ezután történt, azt mindkét rabló úgy mondja el, ahogy azt már tegnap megírtuk. Antosevics volt az, aki elvágta a telefondrótokat és ő ütötte fejbe Stern gyakornokot is. Tervük az volt, hogy Piaskovsky mindjárt a tett után vonatra ül és az orosz határig nem is áll meg, hanem Oroszországban telepszik le,

Antosevics pedig egyelőre Budapesten marad és innen kisebb összegekben lassanként elküldi társának a pénzt, azután pedig ő is hazamegy. Mindketten az idén először kerülnek sorozásra és ezért kellett volna nekik hazamenni. Bevallották még azt is, hogy nem volt szándékukban lőni, annál kevésbbé, mert Browning-fegyverrel nem is tudnak bánni. A revolvereket csak megfélemlítésül vitték magukkal.

A két rabló lakásadói és lakótársai azt mondják, hogy mindketten tisztességes, szolid munkások voltak, akik nem is részegeskedtek.

Pontosan megállapították estére azt is, hogy az elrabolt pénzből mindössze 1450 korona hiányzik.

A kerülősi árverés a nagyváradai tábla előtt.

Szabálytalan volt a licitáció?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A kerülősi telepesek ügye még mindig a legnagyobb bizonytalanságban van. Mint ismeretes, az október. kilencedikén megtartott árverésen a kétezerhatszáz holdnyi területet a Telepítési és parcellázási hitelbank részvénytársaság vette meg három és félmillió koronáért. Az árverési feltételek értelmében a bank harminc nap elteltével köteles a vételár egy harmadát, vagyis egy millió százhatvanhatezer koronát lefizetni. Ez a terminus most már közeleg és az ügy sorsa épen azon dől el, lefizeti-e a részvénytársaság a vételárat három részletben a kikötött időpontokban, vagy nem.

Világossy József dr., aki a birtokot parcellázás útján a telepeseknek eladta, az árverés előtt mindent elkövetett, hogy a licitáció megtartását megakadályozza. Ez tudvalevőleg nem sikerült neki és most az árverés ellen előterjesztést adott be a kisjenői járásbíróshoz. Kivüle három telepes gazda is jogorvoslattal élt az árverés megtartása ellen. Mindkét kérvény alaki hibákat sorol fel a licitáció elrendelése, kihirdetése és lefolytatása körül s ezek alapján kéri az árverés megsemmisítését.

A járásbírószág egyik előterjesztésnek sem adott helyt, mire a kérvényezők a nagyváradai ítélőtáblához felebbezték, a honnét még nem érkezett döntés.

Lázár Zoárd dr. a Telepítési és parcellázási hitelbank megbízásából ezalatt parcellánként áruba bocsátotta a földeket, amelyek legnagyobb részét az esetben, ha a bank az összes árverési feltételeknek eleget tesz és a teljes vételár lefizetésével a birtokot tulajdonába veszi, a régi telepesek szándékoznak visszavásárolni. Már eddig is számos előjegyzés történt, amelyek hatálya természetesen meg fog szűnni, ha a bank a vételár részleteket pontosan nem fizeti. A telepesek — mintegy háromszáz család — nagy várakozással és aggodalommal néznek a fejlemények elé.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 257
Munkahivatal és hirdetői osztály

Fordulat

a szociálista párt politikájában.

Mandátum helyett gazdasági harc.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A Népszava mai számában vezető helyen Garami Ernő, a szociáldemokrata-párt vezetőségének tagja, a „Népszava“ szerkesztője nagy cikket írt ezzel a címmel: *Mit feleljünk Andrássy merényletére?* A cikk, mely alighanem fordulatot harangoz be a szociálista párt politikájában, azzal kezdődik, hogy a párt legközelebbi rendkívüli gyűlése elé egy indítvánnyal lép és kéri ez indítvány „gondolatának megvitatását.“ Az indítvány ez volna:

Mondja ki a rendkívüli pártgyűlés, hogy amennyiben a kormány-tervezete plurális és nyílt választójog a proletárság minden ellentállása mellett is törvényt válnék: a szociáldemokrata párt az ezen alapon tartandó képviselődöntésekben nem vesz részt; ehhez képest a párt szervezete és haremódja azonnal, mindenden a parlamenten kívüli küzdelem feltételeinek megfelelően alakítandó át.

Ez érdekes indítványt, melynek alap-gondolata kétségkívül a gazdasági harcnak a politikai fölé való helyezése, az indítványozó ezután bővebben kifejti. Érdekesebb részei a cikkeknek ezek:

A szociáldemokráciának a parlamenti harc nem öncél, hanem eszköz. De lehet helyzet, amelyben a parlamenten kívüli harc eszközei értékesebbek, mint a parlamenti harc s amelyben nem érdemes ennek kedvéért lemondani a harc egyéb eszközeinek alkalmazásáról. Egy olyan választójog életbeléptetésével, aminőnek a körvonalai Andrássy nyilatkozataiból és az eddig nyilvánosságra jutott adatokból kibontakoznak, úgy hiszem, ez a helyzet fog nálunk bekövetkezni. Mert mit várhatunk az ilyen választásoknál esetleg meghódítható egy pár mandátumtól? Propagáló erőt magánál a választásoknál és bent a parlamentben nem várhatunk tőle, mert azt teljesen lerontja és megbénítja a kompromisszumkötés szükségessége, ami nélkül a terv alapján mandátum megszerzés nem lesz. S ezzel le kellene mondanunk arról, ami az egész parlamenti harcnál számunkra a legbecesebb: az osztályharc propagálásáról és az osztályharc álláspontjának meg nem álló erősítéséről.

Posztív politikai befolyást az ilyen módon a parlamentbe bejutott egynéhány szociáldemokrata számára szintén lehetetlen remélnünk s így a szociális törvényalkotások javára, vagy rosszak megakadályozására való döntéshozatal közreműködésünkről is le kellene mondanunk.

A választások bojkottálása azonban hitem szerint különféle előnyökkel járna, míg hátrányt mindenben ki tudjuk egyenlíteni. Pártunk bojkottja a parlament ellen csak erősítheti, intenzívebbé teheti a parlamenten kívüli szociális mozgalmak erejét és hatását, míg egy pár képviselő a parlamentben csak gyöngyösködhet, anélkül, hogy meghozhatná ellenértékül azokat a nagy előnyöket, amelyekkel a párt parlamenti harcát más országokban, más választójog mellett járnak.

Erről a parlamenten kívüli harcra kell majd véleményem szerint a párt egész erejét koncentrálni. Folytonos, szünetlen és mindig fokozódó mozgalmakkal kell nyugtalanítani a

főnlő uraimat, ami meggyőződéseim szerint, számbavéve a nép további jogfosztottságát, a maihoz hasonló parlamenti további gátnélküli garázdálkodását, a kösjogi herce-hurcák uralmát; és a szociális haladás teljes megállítását, ezt az uralmat azonnal katasztrófa elé fogja állítani, mihelyt a mostani gazdasági depresszió megszűnt és a gazdasági föllendüléssel együtt döntő erőre kap az ország minden, a gazdasági haladásban érdekelt tényezője, első sorban a munkásság."

A KIRÁLY

és az aradi helyőrség új parancsnoka.

Nagybélai Fekete Miklós életéből.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

A király — mint azt az Aradi Közlöny mai számában jelentette — az aradi helyőrség parancsnokául nagybélai Fekete Miklós ezredest, a pécsi 52. számú gyalogezred parancsnokát nevezte ki. Amikor Arndt Lajos nyugalomba vonult, ama nézetünknek adtunk kifejezést, hogy az utódául kiszemelt magasrangú katonai férfiak között Fekete Miklósnak van legtöbb kilátása. Ime még egy hét se telt el és jelentésünk adatának helyessége bebizonyult.

Az aradi helyőrség új parancsnoka, akinek kinevezése a hivatalos *Budapesti Közlöny* mai számában jelent meg, még csak ötven esztendő. Akik ismerik, azt mondják: szigorú, de föltétlenül igazságos katona, akiben a műveltség, az erély és akaraterő a humanitással párosul. Magánérintkezésben kellemes egyéniségnek mondják, bámulatos tapintattal és emberismerettel bír.

Katonai pályája nem az a sablonos út, amelyen a legtöbb katona haladni szokott. Az 1858. évben született Pécsen, ahol atyja mint százados szolgált az 52. gyalogezrednél. Néhány hónappal születése után apját ezredével együtt Olaszországba szőlítették a háborús események. A *Medole* körül vívott harcok folyamán súlyosan megsebesült, amikor százada elszakadt a csapatoktól s eme elkülönített helyzetében a franciák teljesen körülfogták. A százados a jobb lába sarkán két lösebet kapott, s merevgörcs következtében meghalt egy olaszországi faluban.

A háború folyamán az akkor egy esztendő Miklóst anyja levitte Olaszországba, s ott is nevelkedett addig, amíg a bécsi-újhegyi katonai akadémiára nem került. Innen, mint hadnagy 1878. augusztus 18-án Nagyváradra, a 37. gyalogezredhez került.

Mint hadnagy, résztvett a boszniai okkupációban s 1878-ban *Bandin* mellett vitézül vezényelte rajvonatát a tulerős ellenséggel szemben. Itt megsebesült: a jobb lába sarkán, ugyanott, ahol atyja kapta a golyót. Súlyos sebével a bécsi helyőrségi kórházba szállították, ahol orvosprofesszorok gondozták. A király látogatást tett a kórházban, hogy megtekintse a sebesülteket. Fekete Miklós hadnagy ágya mellett megállva, megkérdezte:

— Hogy érzi magát?

— Most már, hogy felségedet láthatam, jól érzem magamat, — felelte a sebesült hadnagy.

A király almosolyodott, s így szólt:

— Veletek-e önört valamit?

— Boldognak érzem magam, — felelte a hadnagy — hogy felséged iránti hűségemet a csatatéren is bemutathattam.

A felségnek nagyon tetszettek az ifjú katonatiszt feleletei s ettől fogva Fekete Miklós pályáján végig érezhette a király figyelmét. A hadjáratban tanúsított viselkedéseért katonai érdemkeresztet kapott, majd nemsokára főhadnagygyá neveztek ki. Ebben a rangban végezte el a hadiiskolát, 1880-ban a vezérkari testületben vezérkari századosná neveztek ki. Mint ilyen, *Rudolf* trónörökös mellé került, aki akkor a bécsi gyaloghadosztály parancsnoka volt.

1881-ben beosztották a 25. gyaloghadosztályhoz s 1884. május elsején vezérkari őrnagygyá neveztek ki. 1901-ben a közeli Békéscsabán, már mint alezredes szolgált a 101. gyalogezrednél, 1902-ben pedig ezredes lett. Ezredes korában a temesvári hadtest iskolának tanára is volt s e minőségében Aradon többször tartózkodott, katonai és polgári előkelőségekkel érintkezve. Akik csak beszéltek vele, a legnagyobb rokonszenv hangján beszéltek róla.

Vezérkari százados korában nősült meg, *Eltz* Dóra urnót vette feleségül. Házasságuk gyermektelen. Az új parancsnok november első napjaiban foglalja el pozícióját, ünnepélyes formák között.

Vásárló típusok.

1. Akik nem vásárolnak.

Gyarmatár-, csemegeüzletekben, egyáltalán a hol élelmiszereket árulnak, de legkivált divatüzletekben fordul meg ez a típus, még pedig női típus. Vannak nők, akik csak néha-néha, de vannak olyanok is, akik *sparszerűen nem vásárolnak*. Az első típus nem ártalmas; hiszen megeshetik, hogy valaki egy üzletben nem találja meg azt a cikket, ami neki kell. A másik azonban igazán réme a főnöknek is, a személyzetnek is. Ahol egyszer kétszer megfordult, ott már ismerik. Védekezni bajos ellene, mert egyénenként nagyon különböző. Az egyiknek az ár nem tetszik, a másiknak a minőség és így tovább; van, aki tarka sorban kombinálja az összes lehető ürügyeket. Minden fölvilágosításra van valami ellenvetésük. Maga a főnök is, bármily tekintélyember-, üzlet- és áruismeret dolgában, tehetetlen velük szemben. Energikusabban banni *Évelük* legfőkébb csak akkor lehet, ha egyedül vannak az üzletben; mert különben a többi vásárló sértőnek találja magára nézve is azt a modort, melynek okát nem tudja. Néha azonban vásárol a nemvásárló is, de csak végeládságnál, bazárokon s más ilyen helyeken; az „olcsón” vásárolt áru hibáiért azonban csak annak az üzletnek kell lakolnia, ahol mint nemvásárló jelenik meg.

2. A gáncoskodó.

Ez a típus sem ritka és sok tekintetben rokon a nemvásárlóval. Mindenben hibát talál, mindent jobban akar tudni. Az alig pár hetes divatjónaságokat „már tavaly” látta egy barátjánál, vagy éppen a nagymamájánál. A minőség vagy rossz neki, vagy túlságosan finom; máskor a választék nem elég nagy, az ár vagy ríktó, vagy közönséges. A különbség a két típus közt az, hogy a gáncoskodó végtére mégis vásárol, sőt sokszor rendszeres vásárló lesz. „Az igaz, hogy ez a szín nem igen való nekem, no de . . .” „Az igaz, hogy ez a holmi nekem kicsé drága, no de . . .” A sok „az igaz” és „no de” célja a vásárlás és ha a kereskedő ismeri ezt a típust, bánni is tud vele.

3. A bakfis, mint vásárló.

Ha a bakfis mint önálló vásárló jelenik meg, ritkán van egyedül. Többnyire egy sereg barátó kíséri. Ha künn még nevetgöltek, hancuroztak, mihelyt a boltba lépnek, igyekeznek vagy a nagyvilági hölgyet, vagy a gondos, takarékos háziasszonyt játszani. Ezt a magukra öltött méltóságot, fitogtatott szakismeretet a kereskedő is tiszteli, de egy ártatlan megjegyzés, valami tréfa, a legkisebb vidám utcai esemény elég az ünnepies komolyság megbontására. A bakfiatermeszet itt se tagadja meg magát. Hamarosan lebonyolítják a vásárt, azután kifelé fordul az egész csapat, de már nem komolyan, szertartásosan, hanem össze-vissza, egymást taszigálva s mihelyt künn vannak, maguk sem állják meg nevetés nélkül.

4. Házasember és vőlegény mint vásárló.

Ha egy ur vásárol más cikkeket is, mint amelyek férfiakra valók (például szivar, bet, férfiruha stb.), akkor a kereskedő egy kis emberismerettel kitalálhatja, hogy férjjel vagy vőlegénnyel van-e dolga. A férjnek a bevásárlás üzlet, a vőlegénynek érzelmi ügy. Ahol amaz csak egy szükséglet kielégítését látja, emez alkalmat keres arra, hogy valakinek örömet szerezzen. Míg a férj sokszor csöndes bosszúsággal nézi tárcája kiürülését, a vőlegénynél a pénz, ha már van, mellékes. A vőlegény persze válogatásosabb is. Mosszasan keresgél, mielőtt vásárolna: jól megnéz minden tárgyat, sokat kérdezősködik, semmi sem elég új, elég finom, elég különzerű neki; háztartási cikkeknel pontosan tájékozódik azok szerkezetéről, használati módjáról stb.

5. Az aglegény, mint vásárló.

Ha az aglegény még nem nagyon „agg”, akárhányszor több gondot fordít a külső piperére, mint a vőlegény a nászajándékokra. Amilyen válogatós a vőlegény, ha imádottjának ruhaszövetet, napernyőt, selymekendőt keres, épp oly válogatós a fiatalabb aglegény is, mikor például nyakkendőt, divatmellényt, sétabotot vásárol. Abban, ami nem a külsőre vonatkozik, már kevésbé válogat s beéri olcsóbb holmival is. A házasember meg a vőlegény nem igen titkolják családi helyzetüket: amaz mint gonddal terhelt családapa, emez mint leendő boldog férj lép föl. Az aglegény azonban sokszor családsába ejti a kereskedőt, mert házasembernek is mondja magát, kivált ha tü-, cérna- vagy gombkészletét kell kiegészítenie.

6. A „pumpoló” vásárló.

Ez a típus legfőkébb a női nemből kerül ki. Aki hitelt vásárol, lehet sokszor megbízható, jó fizető, de általában jó vele szemben az óvatosság, mert a vásárlásnak ez a módja rossz gazdálkodásra; könnyelműségre vall s nőveli is a könnyelműséget. Idővel annyira felgyűl a számla, hogy a fizetés mindig nehezebb lesz, a kis törlesztés nem felel meg a növekvő adósságnak s végre a kereskedő kénytelen a hitelt beszüntetni, a vásárló pedig keres magának egy másik kereskedőt, akit „megpumpolhat.” Nem mondjuk, hogy mindig rosszakarat vezet ezeket a hitelt vásárlókat; a kereskedő azonban bizalmatlanul fogadja őket még akkor is, ha csinos, elegáns dámák. A leltári áron elkönyvelt áru mégis csak nagyobb érték, mint az, amely „hitelt” ment át a vásárló háztartásába.

SPORT.

+ Az aradi atletikai klub november hó 1-én rendezt 6x1 házi athl. versenyt. A klub működő tagjait ez uton is figyelmezteti az elnökség, hogy a versenyre jelentkezni f. hó 31-én délután 6 óráig lehet Niedenbach Emil sportosztályvezetőnél.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Kutya van a kertben, bohózat. Bemutató előadás. (B bérlet.)
Szombat: Kutya van a kertben, bohózat. (C bérlet.)

* Kutya van a kertben. Holnap lesz a premiérje ennek a pompás francia bohózatnak. Az elmés ötletek, a finom pikantériák, a kacagtató bonyodalmak és helyzetkomikum egymást kergeti ebben a rafinált konstrukciójú darabban. A szerzője Feydeau, a francia bohózatírás mestere, aki szinte uralja most a francia színpadot. A darabban a leghálásabb szerep Szendreynek jutott, aki valóságos Fregoll ebben a darabban. A párisi előkelő világ egyik alakja és egy garni-szálloda portása annyira hasonlatos, hogy a világlí felesége sem tudja a kettőt megkülönböztetni. Ezt a kettős szerepet játssza Szendrey. Ebből a félreismerésből származnak azután a kacagtató jelenetek. A darab többi szerepe is kitűnő. Játssza a darabban Novák Irén, K. Kőrösi Juci, Zalay Margit, Benkőné, Kun Irén, Lővey, Polgár, Várnay, Dely, Faludy, Kulcsár és Ladiszlav.

* Fodorné vendégfelléptel. Az aradi közönség régi kedvence, Fodorné Aranka, a m. kir. Operaház kiváló hangú művésznője a jövő hét elején két estén át vendégszerepel az aradi színpadon. Az egyik estén „Aida”-ban Amnerist, a második estén pedig a „Carmen” című szerepét énekli.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz a színházban. Délután mérsékelt helyeken mellett „Az eleven ördög” című pompás operett kerül színpadra. Este pedig a „Kutya van a kertben” című bohózatot játsszák harmadszor.

* A Zombory tárlat. Zombory Lajosnak, kiváló festőművészünknek kollektív tárlata ma nyílt meg és mindjárt az első napon a műértő közönség nagy számmal kereste fel. Nem is csoda ez, hiszen Zombory régi ismerőse Aradnak, ahova most sok év után mint kiforrott igazi művész tért vissza. A kiállítás az előlekből itélve nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is nagy lesz. A mai napon Halmai Andorné megvette a művész „Esz után” című képét 800 koronáért. A kiállítás egész napon át díjtalanul tekinthető meg Weisz Leó könyv- és műkereskedő szalonjában.

* A Budapesti Bonbonniére. Az intímabb és ennél fogva szórakozásra alkalmasabb mulatóhelyek között első helyen áll a budapesti Teréz-körtüi Bonbonniére, amelynek kitűnő író- és művész-gárdájával egyik sem veheti föl a versenyt. Míg a többi kabaré színpadon havonként változik a műsor — a Bonbonniére hetenként új programot ad. Állandóan 3-4 aktuális színpadi tréfa, 2-3 kis bohózat és 25-30 chanson van műsorán. Válogatott szám valamennyi. Ez idő szerint egy operett-paródiát adnak szenzációs sikerrel „A háromszemélyes ág” címen. A modern operettgyártást kifigurázó újdonság tele van szebbnél szebb melódiával. — „A suszterinas dala” és „A pesti polikáj” című kuplét népszerűsége már az utcára is kivitte. Turóházy Olga, Nyérai Antal, Vörös Illi, Kékény Ilona, Virág Jenő, Antal Erzsi, Boross, Kabók stb. jeleskednek magánszámaikkal és a darabokban és így a közönség ki nem fogy a nevetnivalóból.

* Amerikai reklám. Jólill és ötletes mozgókép-kacagatja meg az Uránia színház publikumát. Egy tülljátékszer-gyár ügynöke patárdákat dob el az utcán, az utca népe üldözőbe vessz, végre léghajón menekül és a magasból reklám-cédulákat szór a közönség közé. Pompás ötlet, ami az amerikaiak jelleménységét dicséri. Az Uránia új műsora különben is csupa érdekességgel szórakoztatja a közönséget. Minden egyes kép érdemes arra, hogy a közönség élénk érdeklődéssel nézze végig az új műsört.

* Jézus élete és halála. Péntek estére jelezte az Uránia színház a nagyszerű bibliai dráma bemutatását. Ez a bemutatás előadás most halasztást szenved. Az Uránia igazgató-

sága ugyanis stílszerű zenekíséretet tanítat be a zenekarral és miután a katonazenekar művészi előadást akar produkálni, így a zenekari próbák miatt a péntekre hirdetett bemutatót hétfőn este tartják meg.

Balkáni események.

A szerb trónörökös az orosz cárnál.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, október 29.

A balkáni események most, legalább látszat, szerint a békés egyezkedések és tárgyalások jegyében folynak le. A szerb trónörökös ugyan még mindig harcias nyilatkozatokat tesz, de — bár holnap az orosz cár is kihallgatáson fogadja — utjának semmi pozitív eredménye nem lesz.

Mai távirataink itt következnek:

A szerb külügyminiszter Londonban.

Londonból jelentik: Milovanovics szerb külügyminiszter ma délután a külügyi hivatalban máfél óra hosszal tartó tanácskozást folytatott Gray külügyi államtitkárral a közeli Keleten végbement legutóbbi eseményekről. A miniszter ezután a francia, olasz és több más követségen jelent meg. A párisi szerb követ érkezését holnapra várják Londonban.

Franciaország mellettünk.

Londonból táviratozzák: A Morn. Post jelenti Budapestről: Paliéres, a francia köztársaság elnökének válasza Ferenc József levelére nemcsak akceptálja az annexió tényét és kijelenti, hogy Franciaország mindent meg fog tenni, hogy a hatalmak közt megegyezést hozzon létre, hanem azt is mondja, hogy Franciaország fáradozását Franciaország és Ausztria-Magyarország kölcsönös erős rokonszenve sugalmazta.

György herceg kudarcra.

Pétervárról táviratozzák: A cár holnap kihallgatáson fogadja Györgyöt. Tudtára fogja adni, hogy Oroszország Szerbiát területi kárpótlásáért való követelésében sohasem fogja támogatni és figyelmeztetni fogja, hogy ezekben a válságos időkben óvakodjék minden meggondolatlan lépéstől.

Pétervárról jelenti egy távirat: A szerb trónörökös egy újságíró előtt ezt mondta:

— Boldog vagyok, hogy az orosz sajtó pártomon van ezekben a nehéz pillanatokban. Ha pusztán kézzel kellene harcba mennünk, ezekkel csavarnók ki ellenségeink kezéből a kardot. Oroszországba a legjobb reményekkel jöttem.

A belgrádi helyzet.

Belgrádból táviratozzák: A takarmánykivitel tilalom valószínűleg összefüggésben van az esetleg bekövetkezendő háboru előkészületeivel. A belgrádi várból az összes hadi készületeket biztos helyre szállították.

Kréta annexiója.

Londonból jelentik: A Daily Mail jelenti Krétából: A védő hatalmak képviselői jegyzéket nyújtottak át a kormányoknak, melyben azt mondják, Kréta egyesítése Görögországgal a hatalmak hozzájárulásától függ. A hatalmak ugyan kötelezettséget vállaltak Törökországgal szemben, de hajlandók a kérdésnek Törökországgal való barátságos megvitatásától elzárkózni, ha a krétai kormány a mohamedán lakosság nyugalmáról és biztonságáról gondoskodik.

HIREK.

Banktisztviselők — fegyverben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 29.

Az a vakmerő rablás, amit tegnap követtek el Ujpesten, ahol a Kereskedelmi és iparbank fiókját kifosztották, védekezésre késztette a pénzügyintézeteket. Ugy gondolkodtak, hogy az ujbpesti recept szerint bármely bankot, ahol kevesebb tisztviselő dolgozik, kirabelhatnak vakmerő alakok.

Amerikában és Európa nagyobb városaiban hathatós módon védekeznek a bankrablók ellen. Ugyanis minden tisztviselő asztalán, nem feltűnő helyen, villamos csengő-gomb van, amely egy külön szobában tartózkodó szolgálhoz vezet. Ez a jól fölfegyverezett szolga állandóan a külön szobában tartózkodik s csak akkor mozdul ki, ha a tisztviselők vészcsengője megszólal. Ekkor fegyverrel a kezében kijön a szorongatott tisztviselők segítségére.

Budapesten és Aradon már komolyan védekeznek a bankokban.

Budapestről azt írják, hogy ho'naptól kezdve már minden bankban és minden pénztárban állig felfegyverkezve vezetnek a könyveket és váltják be a százmárkásokat. A legjellemzőbb, hogy már ma délután ötszáztizzenhét rablás ellen való biztosítást kötöttek a megijedt emberek a budapesti biztosító intézeteknél. S akadt mindjárt leleményes ember, aki kitalálta, hogyan lehet vészjelet adni úgy, hogy az embert a reá ügyelő revolveres rablók ne puffantsák: még ma délután egy nagy gabonakereskedő cégnél minden íróasztal alá csengetyűgombokat erősítettek. Ha belép két rabló, akkor nyugodtan ülve maradhatnak a pénztárak őrei — ha ugyan egyébként fel tudnának ilyenkor kelni! — s a lábukkal megnyomják a csengőt, a mely leszól a házmeisterhez.

Egy aradi előkelő, nagy pénzügyintézet minden tisztviselőjének revolvert szerzett be s a főpénztárosát már szabadságot is, hogy gyakorolja magát a céllovészetben.

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 30 án az időjárás: Változás nem várható.

— Kihallgatások a királynál. Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király ma a budai várban általános kihallgatást adott, amelyen hetvenen jelentek meg. Zichy Aladár gróf, a király személye körüli miniszter ma délután kihallgatáson volt a királynál. — Beck báró osztrák miniszterelnök, aki ma reggel Budapestre érkezett, délelőtt kihallgatáson volt a királynál.

— Sarah Bernhardt megabucogották Prágában. Prágából jelentik: A tüntetések és zavargások még mindig uralomban tartják a lakosságot. A rendőrség vasárnapra szigorú óvintézkedéseket tesz, mert a mai összecsapások alkalmával azt kiáltották a csehek: majd vasárnap leszámolunk Sarah Bernhardt, aki az ottani német színházban vendégszerepel, az ifjúság megabucogta és kifütyülte, mert német színpadra lépett.

— Andrassy látogatása a néppártban. Ma délután három órakor Andrassy gróf belügyminiszter, Hadik gróf államtitkár társaságában megjelent a néppárt klubhelyiségében és hosszabb beszéd kíséretében magyarázta meg választóreform-ter-

vezetének alapelveit. Ot óráig tartózkodott a párt tagjai között, akik a miniszter távozása után még élénk eszmecsere folytattak a hallottak felett.

— Jubiláló tüzoltótestület. A vinalgai önkéntes tüzoltó-egyesület október 28-án tartotta 30 éves fennállásának jubileumát. Kora reggel zenés ébresztő volt. 9 órakor istentiszteletet hallgattak s utána gróf Gyürky Lászlóné sáskó-anya lakása előtt tisztelegtek. Az egyesület 1878. okt. 28-án létesült *Abránovits* Lajos főparancsnoksága alatt s 60 tagot számlált. Utána parancsnokai voltak még Ertel József, Veress Lajos, Anyos János s jelenleg Bánfi Béla áll az egyesület élén. Az egyesület részint a mulatságok tiszta bevételéből, adakozásból, részint a község pénztárából tőkésletes s kifogástalan tűzoltási eszközökkel rendelkezik.

— A választói jog. A választói javaslatok dolgában fővárosi tudósítónk a következőket jelenti: *Andrássy* belügyminiszter bizalmas körben elmondta, hogy mindazokkal a híresztelésekkel szemben, melyek az utóbbi napokban politikai körökben forgalomba kerültek és egyik-másik napilapban napvilágot is láttak, megnyugtathatja párthíveit, hogy választói javaslatához a királyi hozzájárulás meglesz. A király elvben hozzájárult már a pruaritáshoz, de az volt a véleménye, hogy ha már a pluralitás benne van a javaslatban, legalább legyen titkos választás. *Andrássy* azt válaszolta, hogy megnyugtatóbb volna az országra nézve, ha a szavazás nyílt volna, mire a király azt a véleményét fejezte ki, hogy legalább a városokban legyen titkos a szavazás és a többi kerületben nyílt. *Andrássy* erre is csak azt jegyezte meg, hogy legjobb volna ha az egész vonalon nyílt szavazás volna, de ez a kérdés még függőben maradt. Most erről folynak a tanácskozások a kormány tagjai közt. Annyi azonban bizonyos: akár hozzájárul a király az egész vonalon való nyílt szavazáshoz, akár nem: az előszankció a választói reformhoz meglesz.

— A város tűzkárbiztosítása. A tanács ma tartott ülésén írta ki a pályázatot a városi ingék és ingatlanok tűzkár elleni biztosítására. Hat biztosító intézetet szólítanak fel a pályázatra. Az első magyar, *Foncier, Hazai, Generali, Adria* és *Magyar francia* ajánlatát kéri a tanács. Pályázni csak a tanács által összeállított feltételek alapján lehet és kimondták, hogy csak a legolcsóbb ajánlat fogadható el. A pályázat november 26-án jár le. Biztosítás alá kerül 21,7710 korona értékű ingó és 3,369,896 korona értékű ingatlan. A biztosítást elnyert társulat 1909. január 15-től szavatol.

— Törvényhatósági bizottsági tagválasztások. A november huszonkettedikén megejtendő városi képviselő választásokra már készülődik az érdekelt kerületek polgársága. Mint értesülünk, a III. kerületben *Varjassy Lajos dr.-t*, a IV-ikben *Szántay Lajos építészt* és kisjolsvai *Szabó Zoltán* szőlőnagybirtokost jelölik.

— A koszorúvásár. Közeledik Mindenszentek ünnepe, a halottak napja. Amikor az élők emlékeznek a halottakról, amikor minden érző élő megszálja a mulandóság misztikus pillanata... És az élők már készülődnek a szent napra, veszik, viszik a kegyelet szimbolusát, a koszorút, a virágokat. Aztán a csöndes helyre rakott régi koszorukat előszedik szomoru szívvel. Hogyne, hiszen mindegyik levélhez egy-egy fájó emlék, egy-egy könyv tapad. Az új, a friss őszi- és művirágokból alkotott koszorukat pedig egyre veszik. A Tököl téri piac átalakult koszorúvásárrá. Itt is, ott is, a földön, a

sátrakban mindenütt koszorú. Az egyik egyszerűbb, a másik díszesebb, mert más kell a szegény-élőnek, más kell a gazdagnak... Bár a halottnak mindegy. Halaknak alkudoznak az őszi napugárban a kecsorokra. Aztán, ahogy két ismerős összejárkozik, egymástól kérdezik:

— Kinek veszi?

— A fiának. A leányomnak. Az anyámnak...

Es a felelők sóhajtának, akad, aki sir is. Mert sokan érzik ilyenkor, hogy az Élet és a Halál között az új óriási, titokzatos s a halottak emléke szent.

— Vérengzés egy templomban. *New-yorkból* jelenti egy távirat, hogy az amerikai *New-Brigdenben* véres összeütközés volt a galíciai és magyar hívők között. *Ortinszky* amerikai görög-katolikus püspökké történt kinevezése óta napirenden van a magyar és galíciai munkások között az ellenségeskedés. Vasárnap, október 11-én, mikor a galíciai szerzetes javában misézett, a galíciai hívők összeütköztek a magyarokkal.

— Ki a templomból a kutya magyarokkal! — kiáltottak a galíciaiak. Véres verekedés tört ki erre. A rutének feldöntötték az oltárt és gyertyatartókkal kezdték ütlegelni a magyarokat. Néhány perc múlva a szentélyben patakokban ömlött a vér. Három embert leütöttek, kettőt leszúrtak, többen — köztük a legtöbb magyar — súlyosan megsebesülve fekszenek a kórházban. Több száz magyar hívő kijelentette az egyházból való kilépését.

— Vivő tanfolyam. *Maione Vince*, az ismert kitűnő vívómester a jövő hó harmadikától kezdve vivő tanfolyamot nyit.

— Izgalmas incidens az *Andrássy-téren*. Ma délelőtt tíz óra tájban egy parasztszeker loval a *Waltzer János* utcából jövet megbokrosodtak és a kocsi elragadták. A tentülő két asszonyt és kis fiút nagy félelem fogta el, mert a kocsi nem bírta a neki vadult lovakat megfékezni. A két ló a kocsit nekivette az *Andrássy-téren* levő *Szentháromeág szobornak*, oly erővel, hogy az egyik kőoszlopot kidöntötték, az oszlopokat körül fogó lánccal pedig elszakadt. A kocsi felborult és az utasok kiestek a kővetekre, de apróbb horzsolásokon kivül nem esett bajuk. A lovak szügye erősen vérezt, mert a lánccal egy darabon lehorzsolta róluk a bőrt. Az esetnek nagy néző közönsége akadt.

— Az aradi zsidó hitközség előjárósága ezenel közhírré teszi, hogy a pénteken f. hó 30-án esti 1/5 órakor tartandó istentisztelet hitszónoklattal lesz egybekötve.

— Razzia. A rendőrség tegnap éjjel a város előtti szokásos razzliát tartotta meg. Ot óráig indult ki este tíz órakor a városházáról s éjjel két óráig felkutatta mindazokat a helyeket, amelyeken kétes alakok szoktak meghúzódni. Éjjel két óráig huszonkét, nagyjából a rendőrség által ismert egyént állítottak elő. Minden kerületet egy rendőrtiszt és egy segéd-tiszt vezetésével egy-egy detektív és megerősített legénységi őrszolgálat kutatótt át.

— Agyonszurta a feleségét. Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Véres házassági dráma* játszódott le ma délelőtt a hársfa utcai kapitányság előtt. *Fehér Imre* közműves leszurta feleségét. *Fehér* éveken keresztül békésen élt feleségével, de mikor *Graber Karoly* mint albérió hozzájuk költözött, nagy veszekedéseket okozott a családban. *Graber* elintézte *Fehérék* leányának kezdett udvarolni, majd az asszonnyal lett viszonya. Amikor a leány ezt megtudta, öngyilkos lett. *Fehér* és felesége között ekkor mindennapos lett a perpatvar. *Fehér* ma az asszonnyal elment a 7. kerületi kapitányságra, hogy panaszt emeljen az asszony ellen. A fogalmazó igyekezett kibékíteni őket. Mikor azon-

ban kijöttek a kapitányságról, az asszony kijelentette, hogy ő mégis összeáll *Graberrel*. A közműves ekkor kést rántott elő és több szurdást esztet feleségén. Az asszonyt haldokolva vitték a Rókus-kórházba, *Fehért* pedig kihallgatás után szabadon becsátották.

— Betörés. Ma éjjel ismeretlen tettes feltörte *Hacker László* Maros utcai pálnika üzletének ajtaját, bemont az üzletbe s onnan egy kabátot, két korona pénzt s néhány üveg pálinkát vitt el.

— Szerencsétlenség a turfon. *Debrecenből* jelenti: Ma délután katonai lövészversenyek voltak. Az akadályversenyben az altisztek sorában lovagolt *Fogt Konrad* őrmester, aki egy szerencsétlenül bukott le lováról, hogy agyrázkódást és súlyos belső vérzést szenvedett. Haldokolva szállították a helyőrségi kórházba.

— A megszökött kisasszony. Nagyváradról írják: A rendőri nyomozás — főleg a mit a szegedi rendőrség végzett — teljesen tisztázta azokat a kullisszatalkokat, melyek *Berbané Máriának*, a Nagyváradról megszökött kisasszonnyal távozását magmagyarázták. *Szilágyi Sándor* szegedi felső kereskedelmi iskolai tanár Erdélyben ismerkedett meg a kisasszonnyal, aki igen tisztességes, derék, bajorországi hivatalnok családból származik. Apja és anyja ma is él s azok személyné. Perfektil beszéli az angol, francia, német nyelvet s tud egy kicsit magyarul is. Művelt, intelligens, szép leány, aki sem nevelőd, sem benne nem volt, hanem fiatal kora dacára diplomával bíró nyelvtanár. Egy erdélyi url család fiatal sarját tanították együtt: a tanár, akinek még akkor nem volt állása, mint nevelő készítette elő a fiút a középiskolára, a szép bajor leány pedig nyelvekre tanította azt. A fiatalok összalamerkedtek, megszerették egymást s mikor a tanár meggyőződött arról, hogy az igen intelligens, kedves, jó családból való leány érdemes a vonalmára: megkérte őt levélben a szüleitől s így megöröközték a hivatalos eljegyzés. Ez az oka annak, hogy a kisasszony Nagyváradról Szegedre ment — a világéjnyeres.

— Öngyilkosság. *Szegedről* jelenti tudósítónk: Ma reggel az itteni *Dugonics* szállodában egy fiatal ember, aki ha rabagoytt levélben *Magyari Ernő*nek nevezte magát, öngyilkosságot követett el. Hallóvetű revolverből két golyót bocsátott szívébe. Nyomban meghalt. A rendőrség azt hiszi, hogy az öngyilkos nem valódi nevét írta meg a levélben.

— A Központi kávéházban ma este a filharmónikus női zenekar hangverenyez.

— Perzsa szőnyegek. Perzsa szőnyeg rak-táram Szabadság tér 10. szám alatt megnyit. *Schwarz Zsigmond*. 8193.

— Likőr aromák kitűnő likőrök előállítására; — házilag — Vojtek és Weissnál. 191

TARKASÁGOK.

(A párba.) Ma, amikor nyilvánosságra került, hogy az aradi helyőrség új parancsnokának *Fekete Miklós* nevezte ki a király, a következő vidám históriát mesélt róla egy ismert aradi uriember:

— Onkéntes koromban *Fekete Miklós* volt az esredparancsnokom. Egyszer összekaptam egy önkéntes társammal, mert az valami bálban agyon akarta taposni az ideálm tyukszemét. Ez természetesen vért kívánt. Provokáltam. Önkénteseknek tadvalévően csak az ezredes engedelmével lehet párba-jozni. *Fekete Miklós* maga elé citált bennünket és először németül, aztán magyarul mondatta el velünk a sérelem történetét.

Természetesen nem engedte meg a párba-jt. De érdekes volt a párba-j megtagadását kimondó parancs előzmenye.

— Tudják meg, — mondta nekünk az ezredes, — hogy én ilycsmiért nem engedem meg a párba-jt. Egyáltalán a duellumnak csak akkor van helye, ha életről halálról van szó. Én, aki akkor naiv és fecsegő fiú voltam, ezt mentem:

— Hiszen jelentem alászan ezredes ur, éppen arról van.

— Hogy-hogy?

— Mert én az ideálomnak életre-halálra udvarolok.

(A vendéglős vízmérőórája.) Egyik aradi vendéglőben egy nagyobb társaság a fővárosi vízmérő-órák körül fejlődött botrányról beszélget. A vendéglős, aki szokás szerint sorra vizitel az asztaloknál, a vitát hallva szintén odatelepedik.

A kompanya egy tagja, aki különben antialkoholista, kötekedve odaszól a vendéglősnek:

— Hallja, a maga vize oly jó, hogy többet ér a boránál.

— Persze, — szólalt meg egy maliciózus vendég, — mert az öreg a borainál sohasem nézi — a vízmérőórát.

TORVÉNYKEZÉS.

§ A pécskai szerencsétlenség okozója. A pécskai vasúti katasztrófa okozója Szabó Sándor váltóór október hatodika óta fogságban ül. A törvényszék ma elrendelie, hogy Szabó egészen a főtárgyalásig fogva maradjon. A főtárgyalás a jövő hét folyamán lesz.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

K. Sepsai. A cikket nem közöljük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny tájékoztatója. —

Budapest, október 29.

Amerika változatlan. Kínálat, vételkérve korlátozott 10 ezer mm. 10 fillérrel magasabb.

As árak 50 kilométerenként számkéva:

	Bél sárlat	2 órai sárlat
Buda ápriliára . . .	12,37—12,38	12,47—12,48
Tengeri májusra . . .	7,55—7,56	7,50—7,51
Rosa ápriliára . . .	10,32—10,33	10,33—10,34
Zala ápriliára . . .	8,65—8,66	8,50—8,51
Buda 1909. októberre	10,95—10,96	10,95—10,96

Zárul 5 órákor:

Működésük ületelen.

IDEGENEK ARADON.

— Október 29. —

Fehér Kereszt szálloda. Vajda Ferenc főjegyző Makó. — Reisz Szabolcs kereskedő Nagyvárad. — Weisz Mihály kereskedő Dobrest. — Véber Gyula utazó Debrecen. — Fleischer Kálmán kereskedő Kecskemét. — Nagy Sándor utazó Budapest. — Lefkovicz Izsó utazó Budapest. — Tárnay Akos elnök Makó. Deutsch Jenő kereskedő Módos. — Brück József utazó Budapest. — Kell Ignác utazó Budapest. — Balogh Ignác utazó Budapest. — Dragan Sándor utazó Budapest. — Roth Ferenc utazó Budapest. — Fried Ferenc utazó Budapest. — Kain Albert felügyelő és huga Balatonfüred. — Hódy Jenő földbirtokos Kötégyán. — Deutsch Adolf birtokos Gyulafehérvár. — Székely Albert utazó Budapest. — Belgar D. utazó Kőröshegy. — Peeschy Ferenc főmérnök Abrudbánya. — Steinhardt Félix kereskedő Bécs. — Pezsovits Artur sertéskereskedő Medgyes. — Berger D. utazó Bécs. — Jager Farkas utazó Bécs.

Központi szálloda. Kálmán József kereskedő Szeged. — Keller Viktor igazgató Budapest. — Berger Dezső utazó Budapest. — Németh Béla utazó Budapest. — Páin Károly jegyző Ujkigyó. — Benedek Jenő mérnök Nagylak. — Kastory Mihály földbirtokos Hódony. — Staumberger Jenő utazó Miskolc. — Horovitz Géza utazó Budapest. — Balla Ferenc gyáros Kassa. — Bartha Sándor utazó Budapest. — Blum B. bankigazgató Budapest. — Davora Bertalan utazó Budapest. — Lukács László birtokos neje és leánya Gattaja. — Weisz M. kereskedő Bécs. — Green Jenő kereskedő Mondol.

Vase szálloda. Talkán György dr. orvos neje Szemlak. — Bräcker József utazó Budapest. — Rosenthal Manó utazó Budapest. — Jakotsy Pál kereskedő Orosháza. — Hartmann Armin utazó Pécs. — Avarffy Mór utazó Nagyvárad. — Hor-

mann Lipót kereskedő Nagyvárad. — Stricker Adolf utazó Vágújhely. — Hercegné Armin kereskedő Budapest. — Seher János kereskedő Budapest. — Orosz Gábor kereskedő Budapest. — Salamon János kereskedő Budapest. — Rothenstein Károly utazó Bécs. — Roth Gyula kereskedő Budapest.

Pannónia szálloda. Kovács Emil mészáros Nagyhalom. — Vida Géza utazó Budapest. — Kezstelbaum Mór kereskedő Nagyhalom. — Scheer Ede kereskedő Nagyhalom. — Török József kereskedő neje Kézdivásárhely. — Stern Mór intéső Nadas. Korom János lelkész Lazar. — Caernoy Lajos utazó Budapest. — Fischer Gyula kereskedő Budapest. — Geiger Dezső kereskedő Budapest. — Romkov Sándor kereskedő Nagykikinda. — Wolf Mihály kereskedő Temesvár. — Kalmár Alfréd jegyző Kötégyháza. — Kubiesek Manó mérnök Temesvár. — Margulit Lajos kereskedő Budapest. — Metz József birtokos és neje Almáskamarás. — Bettheim Bódog utazó Budapest.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1908. évi október hó 30-án:

B) bérlet.

Itt először:

Kutya van a kertben.

Béhszat 3 felvonásban. Irta: Feydeau Georges. Fordította: Göth Sándor.

SZEMÉLYEK:

Chandebise V. Szendrey M.	Rugby	Ladiszlay J.
Chandebise C. Faludy K.	Raymonde	Novák Irén.
Tousnel	Delly Lajos.	Körösy Juci.
Dr. Vinache	Polgár S.	Zalay Margit.
De Mistangna	Leóvey Leo.	Olimpe
Ferrailon	Várnai Jenő.	Fugente
		Benkóné.
		Kun Irén.

Kezdés este 7 óra fél érekor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.) London.

Műsor 1908. október hó 30-án péntek:

1. Pénzszekrény. Komikus. — 2. Dráma az éjszakában. Dráma. — 3. Szerelmi fogás. Kacagató. — 4. Brasília. Természet után. — 5. Horthyogás parancsára. Kacagató. — 6. Megszökött lé. Mulatógós. — 7. Amerikai reklám Humoros. — 8. London. Látnyosság.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonasens játszik. — Cukrázás.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 50 fillér, III. hely 30 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér

Hétfőn este kilenc órákor Jézus élete és halála.

Biblikus dráma.

Mérsékeltlen felcsemt helyárakkal.

NYILTYER.

1859 és 1864—1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. járásbíróóság 1908. V. 2620/2. és V. 1781/3. számú végzése által Dr. Kárász Győző ügyvéd által képviselt Czukor László végrehajtató javára 40+267 korona 50 fill. tőke és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felül foglalt és 1607 korona 50 fill. becsült butorokból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Aradon, Petőfi-utca 6. és Andrassy-tér 16. sz. a. leendő eszközlésére 1908. évi október hó 30-ik napjának d. u. 4 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel őrly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az elrendelt ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cikk 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1908. évi október hó 14-ik napján.

Török Dénes,
bíróági végrehajtó.

Csak akkor valódi, ha a háremszögű üveg a csalt szalaggal (sárga papíron vörös fekete nyomással van ellátva.

Mindaddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle

valódi tisztított

Csukamájolaj

(kátóságilag védett kiadásban.)

sárga üvegenként 2 kor.
fehér . . . . . 3 kor.

Maager Vilmostól

Bécs. 3276

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárterekben és drogueriarban

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN,

III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözötnak.

Különbéle méretű, kitünő minőségű használt

épületfa

eladó 3406

Hajó-utca II.

Halottak napjára!

Igen nagy chrysanthin virágból koszorukat 4 koronától kezdve készít a

VIOLA virágcsarnok

Arad Minorita-palota.

Kérjük a n. é. közönséget cégünket más céggel össze nem téveszteni.

Telefon 337.

I Saját tenyésztesű óriási chrysanthenia!

Szép mell

két hó alatt szerozhető a „Pillules Orientales” által, mely az egyetlen szer, miáltal a mell fejlődését előmozdítjuk, annak erősségét helyreállítjuk és a női kebelnek gyönyörű telt formát ad, anélkül, hogy az egészségére kártékony lenne.

Az arsenikum mentességét felelünk. Kiváló erősek által elismerve. Teljes diszkrétio. I dolex használati utasítással 6 korona 54 fillér. Kérmentve.

J. Ratié, gyógyszerész Páris. Raktár Budapest: Török József gyógyszerárterében, Király-utca 12. 5794

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet **hófehérre** tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádler-féle „Hófehér“

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is **hófehérre tisztítja.**

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér“ fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádler Lajos

2544

Arad, Andrásy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogueria.

Valódi orosz, Cara-
van és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kimérve

Valódi Jamaikai

RUMOK

ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

Városi és megyei telefon 663. szám.

Uj vállalat.

Van szerencsém a helybeli és vidéki t. közönséget értesíteni, hogy helyben, **Asztalos Sándor-utca 10. sz. alatt**

Áru-bizományi irodát és mintatelepet nyitok.

Munkaköröm elsősorban a Nowotny J.-féle cs. és kir. prágai fegyvergyár összes gyártmányainak terjesztésére fog irányulni, továbbá fog alkotni többféle szakmabeli áruknak, mint **fényképkészülékek, grammofonok, látesővek és hangszerek** bizományban való adásával, illetve rendelések felvételével kényelmes **részletfizetésre is.**

Eredeti **Heim-féle Meidinger-kályhák** minden nagyságban és kivitelben nálam megrendelhetők részletfizetésre is. Eredeti minták nálam megtekinthetők. 8867

Szíves bizalmat és pártfogást kér

RUDAS SAMU.

Képes árjegyzékek ingyen.

Magy. kir. szab osztálysorsjáték

Az 1908. november 19-én és 21-én kezdődő

XXIII. I. osztályának sorsjáték

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

$\frac{1}{1}$ sorsjegy 12.— korona || $\frac{1}{4}$ sorsjegy 3.— korona
 $\frac{1}{2}$ „ 6.— „ || $\frac{1}{8}$ „ 1.50 „

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99875	11956	11075	36051
$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{4}{4}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$
	36060	36051	55801	55810	55824	
	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	$\frac{8}{8}$	

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer koronát és az 1906. évi február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott **99354 szám tizezer** koronás nyeremények. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ÁRMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 8895

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

APRO HIRDETÉSEK.

Ügyes fiatalember,
ki már irodai teendői-
ben gyakorlott, azonnali
belépésre kerestetik.

Ajánlatokat (legjobb
személyesen), „Ügyes“ jel-
igével a kiadóhivatalba
beadni.

Oszi blouse album,

a legújabb eredeti szabásmun-
kákkal, dus tartalommal 1.50 fill-
lérérthapható Ingusz I. és II. könyv-
kereskedésben Arad, Weitzer Já-
nos-utca. 201

Óvadékképes

könyvelő, kinek kötelessége a
ruhaátvételt is ellátni s felügye-
letet gyakorolni, azonnal felvétetik
Bettelheim-féle mosóintézetben,
Aulich Lajos-u. 2. sz. Értekezni
lehet Gyár-utca 7. sz. alatt. 3440

Két ház

az egyik kerttel, a belvárosban el-
adó vagy becserezendő nagyobb
házra, esetleg ráfizetéssel is. Cim
a kiadóhivatalban. 3439

Pörkölt szalonna,

légszárított, kapható Raubauer
Nándornál Újszentannán 180 ko-
ronáért métermázsánként. 3111

Házvezetőnek

menne egy jó magaviseletű, a ház-
tartás minden ágában jártas nő.
Felvilágosítással a kiadóhivatal
szolgál. 3438

Szellő özpár

bak és sutá, 1 1/2 évesek, eladó.
Megkereséseket „Vadaskert“ alatt
a kiadóhivatal továbbít. 3428

Olcsó könyvek

antiquár könyvek és az összes
újdomságok kaphatók Kerpel Izsó
könyv-, zenemű- és papirkereske-
déseben Aradon. Ugyanott 80,000
kötetes kölesönkönyvtár és zene-
műkölcsonzó-intézet. Telefon 385.
szám. 3161

Szövet, barchet, flannel

és mindenféle téli áruk
remek választékban

Hoffmann Sándor

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Telefon 633.

FISCHER ARMIN

szobafestő és mázoló

Vörösmarthy-utca 3.

A legegyszerűbbtől a legdiszesebb
kivitelig elvállal munkákat úgy
helyben, mint vidéken. 1905

Sirkoszorúk

Mindenszentek és halottaknapjára
nagy választékban kaphatók, mű-
virág és bádógból 2 koronától 20
koronáig. 1833

Mézesek sirok kivilági-
tására jutányos áron.

Zimmermann Ignác

norinbergi-, diszmű-, férfidivat és
játékáru-üzletében

Arad, Szabadságtér 21. Lengyel ház.

31841—1908.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy folyó hó
30. és 31-én d. u. 1—6-ig, folyó
év november hó 1. és 2-án d. e.
10 és d. u. 1/7 óra között Szabad-
ságtér (állomáson át) a felső t-
metőbe (Vámház) 20 percnél
külön autóbussz járatok indítását
rendeltük el. A viteldij egy me-
netre 24 fillér, a vasutól 16 fillér.
Arad, 1908. október 29.

A város tanács.

Permetező javítások elfogadattak

M. kir. szabadalmazott

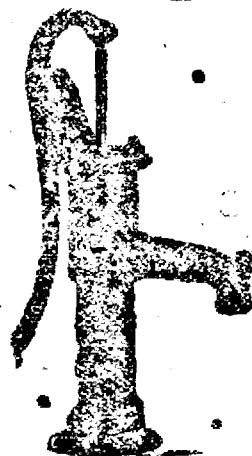
Borszivattyúk

és hozzá való legjobb minőség-
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utols-
cseppig kifolyik, a szőlő magvak
héjak és egyéb tisztátanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a sz-
vattyu nem romlik és a bort ne-
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Köz-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálásánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 3 évi jótállás (ingyen javítás)
hozzá való országos egység-s cs-
varok és a legjobb minőségű bel-
gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel

olcsóbbak és
jobbak, min-
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendők
és szivattyu készítő. 333

Arad, Rákóczi-utca 27. 57

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ÜVEGCISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKÖRGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAI-UT 17.

TELEFON 525.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rézbe-
foglalt és egyéb művegezesek,
modern kirakat berendezések, ed-
zett üvegtáblák, velencei tükrök
stb. gyors és jutányos elkészíté-
sét. Régi tükrök új fon-
csorozása mérsékelt árak mellett.

3341

Értesítés!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy Aradon, a Salacz-
utca 3. szám alatt levő Emke kávéházat (volt „Kis-
pipa“ helyiség) átvettem s azt

Velence kávéház

elnevezés alatt személyesen tovább vezetem.

Az ünnepélyes megnyitás Erdélyi Tóni és fia zenekara közreműködése
mellett október hó 25-én, vasárnap lesz.

A kávéház a legkényelmesebben van berendezve, úgy, hogy családoknak
a legkellemesebb szórakozási helye lesz. Azonkívül külön szeparék is állanak
t. vendégeim rendelkezésére.

Kávéházamban mindenkor a legkifünőbb italok és hideg étek a
legjutányosabb árért kaphatók. Minden nap eigányzene.

Amidőn a n. é. közönséget a legügyelmesebb kiszolgálásról biztosítom,
kérem jóindulatú pártfogásukat.

Szolgálatkész tisztelettel

Verhovay Miklós,

a „Velence“ kávéház tulajdonosa.

3373

DEPILLOR

HAJVESZTÓ.

E csodahatású szerrel min-
den oly helyről, a hol a
hajnöves alkalmatlan, mint
arc, nyak, kezek, azt egy
pár perc alatt minden fájd-
alom nélkül eltávolítja.
Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN
használatát által. Nem pisz-
kit, nem ragadós, kezelése
igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér.

Óvakodjunk az utánzatoktól.
Csak olyan készítményt tessék
elfogadni, ahol „Anagallin“ szó
látható.

Poloskák

kiirtására legjobb szer a

Phenolsav.

Még a petéket is kiirtja, a
butorokat nem támadja meg.

Ára egy üvegnél 70 fillér.

Ideális, legjobb,
legtartósabb
amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdoboz-
ban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárában

241

Arad, Andrásy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.